

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Het program van Christus' lijden

....Dezen, in heerlijkheid verschenen, spraken over Zijn uitgang, die Hij te Jerusalem zou volbrengen..." (Luk. 9:28-36).

De verheerlijking op de berg, zoals dit bijbelgedeelte meestal wordt aangeduid, is een markant gebeuren op de weg naar het lijden van Christus. In de verheerlijking laat God Zijn besliste keuze blijken voor de lijdende Messias, en wil Hij tegelijkertijd Zijn Zoon bemoedigen. Die verheerlijking is er dus al op een moment vóór het eigenlijke lijden! Dat is veelzeggend: Degene, die straks lijdt en sterft aan het kruis, is de door God verheerlijkte, de geliefde Zoon, die in en na het lijden verhoogd zal worden. Zo wordt vóór de intocht in Jerusalem van de Messias Hem Zijn uitgang uit Jerusalem aangezegd. Dat program van het lijden wordt door Jezus aanvaard!

In de ge

„het aanzien, gelaat werd anders, en zijn ag werd stralend wit" (vs. Christus ondergaat hier dus e laanteverwisseling: Zijn goddel., e majesteit straalt door Zijn menselijk wezen heen. Tot nu toe was Zijn heerlijkheid verborgen gebleven. Alleen door het kleed van Zijn vernedering heen, was telkens iets openbaar geworden van Zijn heerlijkheid in Zijn woorden en werken. Wie in Hem geloofden, hadden daarvan iets gezien, zoals de evangelist Johannes zegt in Joh. 1:14: „...en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid." Maar nu wijkt Zijn vernedering een ogenblik en straalt Christus in al Zijn heerlijkheid en dat is zo overweldigend, zo onvergetelijk, dat Petrus er na jaren nog met diep ontzag over schrijft (2 Petr. 1:16, 17). We zouden ons kunnen afvragen of hierin niet voor Christus een verzoeking of beproeving gelegen heeft om het lijden nu maar over te slaan: een ogenblik te mogen genieten van een stukje hemel op aarde bood toch de mogelijkheid voor Christus om deze heerlijkheid voor Zichzelf te houden en zo van dit ene moment in de eeuwige heerlijkheid te stappen, zonder het kruis. Maar de Heiland heeft geen ogenblik geaarzeld. Hij heeft de heerlijkheid niet willen grijpen zonder het kruis;

niet uitsluitend voor Zichzelf, maar ook voor de Zijnen. Daarom heeft Hij het kruis gekozen en de verzoeking of beproeving doorstaan. En dat doet Hij vrijwillig, welbewust. Hij wilde geen heerlijkheid zonder Zijn gemeente, zonder ons. Hij heeft de heerlijkheid voor Zichzelf afgewezen om ook ons te „veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid door de Here, die Geest is" (2 Cor. 3:18).

Uit handen van

Namens de Vader overhandigen Mozes en Elia aan Christus het program van Zijn lijden. Het is niet ondenkbaar, dat in dit feit een extra lijden voor Christus gelegen is, omdat nl. de Vader niet rechtstreeks met de Zoon spreekt, maar door Zijn boden en ook omdat Mozes en Elia ook in heerlijkheid verschijnen en er dus uiterlijk geen verschil is tussen Christus de Zoon en de beide knechten, die bovendien blijvende hemelse heerlijkheid hebben, terwijl Jezus haar slechts voor een korte tijd ontvangt. Dat het juist Mozes en Elia zijn, die door God voor deze taak worden uitgezonden is niet onbegrijpelijk: Zij waren beide door God in de hemel opgenomen (zie 2 Kon. 2 v.w.b. Elia en Deut. 34:6 en Jud. : 9 v.w.b. Mozes) En ze zijn de voornaamste vertegenwoordigers van de oude bedeling, van Wet en Profeten. Ze spreken met Jezus, die gekomen is om wet en profeten te vervullen, om het gebod en de inzettingen van God te gehoorzamen, en om de vloek van de wet te dragen; ze spreken dáárom met Hem over Zijn uitgang te Jerusalem, over het lijden, dat over Hem zal komen, als Hij trouw is aan Zijn roeping als Middelaar. Dat moet voor Mozes en Elia een groot moment geweest zijn: tijdens hun leven op aarde hebben ze de komst van de Middelaar mogen voorbereiden en nu mogen ze zien hoe hun arbeid niet vergeefs is geweest!

In aanwezigheid van

Christus wil geen heerlijkheid zonder de Zijnen, zonder Zijn ge-

meente. Die gemeente is hier op de berg der verheerlijking vertegenwoordigd in Petrus, Jacobus en Johannes. Maar op dat ontzagwekkende ogenblik is die gemeente dan wel aanwezig, maar wat er van haar verteld wordt is niet erg vleidend: Twee dingen worden vermeld: wat ze deden en wat ze zeiden; en het is beide bedroevend. Hun daad was negatief, ze sliepen nl., en hun woorden waren louter dwaasheid, sloegen nl. nergens op. Slapen is trouwens maar al te vaak helaas kenmerkend voor de gemeente van Christus op aarde, die strijdende kerk zou moeten zijn. V.w.b. de dis-

34e jaargang - nr. 5.
2 maart 1990

In dit nummer

- 77 Het program van Christus' lijden
- 79 C.Huizinga, Heerenveen Gereformeerd blijven (1)
- 83 J.C. Schaeffer
Op weg naar 1992
- 84 Margreet Maljers-Kroes
Tussen kerk en keuken
- 85 Hoofdprogramma's
- 87 Keuzeprogramma's
- 89 D.W.L. Milo
Liefde daalde neer
- 90 Jan K.W. Luth
Kanten van de canon

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
D.W.L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E.R. Postma
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Uit breder kring

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84381,
3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 60,- per jaar of f 33,- per half jaar.
Voor studenten f 48,- per jaar.
Buitenland f 84,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 55 ct. per mm. Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-13080, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

cipelen lezen we in de Bijbel, dat ze behalve op de berg der verheerlijking ook sliepen in Gethsemané en ook vaak met open ogen geslapen hebben, als Jezus hun het Koninkrijk predikte. „Traagheid van hart” noemt Jezus dat, b.v. tegenover de Emmaüsgangers. Het is wel goed om de vraag te stellen, hoe het met die traagheid van hart vandaag bij ons staat. Zien wij wel de grote werken van Christus vandaag of zijn we te zeer rustig bezig met onze eigen belangetjes en proberen we te veel alleen maar onze eigen wensjes vervuld te krijgen, en zo geestelijk maar wat voort te dommelen?

Ook het woord van de kerk op de berg der verheerlijking is niet erg positief te noemen. Petrus spreekt eigenlijk namens ons allemaal. En verontschuldigend staat er dan bij: „Want hij wist niet wat hij zei”; de stakker wist niet wat voor 'n grote dwaasheid hij daar poneerde. Hij was misschien nog wat slaapdronken en zei zomaar wat: drie tentjes maken, die a.h.w. als noodwoningen moesten dienen voor de drie hemelingen. Hij wilde dit mooie moment vasthouden en dat is een zonde van de kerk van alle tijden: alleen willen delen in de heerlijkheid van (en met) Christus, en niet in Zijn lijden! Het kost ons vaak moeite om te zien, dat er een relatie is tussen het delen in het lijden van Christus en het delen in Zijn verheerlijking (Rom. 8:17).

Met goedkeuring van

Daarom, óók daarom laat God Zijn stem horen op de berg der verheerlijking. Als Mozes en Elia uitgesproken zijn, neemt de Vader het woord: „Deze is Mijn Zoon, de uitverkorene, hoort naar Hem!”, zo richt God Zich tot Christus en tot de discipelen. Evenals bij de doop van Jezus zegt de Vader, dat Jezus Zijn Zoon is, in Wie Hij een welbehagen heeft. Daar bij de doop heeft Christus Zijn midde-laarswerk aanvaard, nú aanvaardt Hij opnieuw de kern van Zijn Midde-laarswerk: Zijn lijden en sterven, en nu klinkt opnieuw de goedkeuring van de Vader. Dit woord moet wel een versterking voor Jezus geweest zijn, v.w.b. Zijn band met Zijn Vader: We lezen tenminste in de lijdensgeschiedenis steeds, dat Jezus met nadruk God aanspreekt met de vader-naam: In Gethsemané, op Golgotha aan het begin van Zijn kruisiging en aan het eind (daar tussen in, zo zouden we kunnen zeggen, heeft een ogenblik lang Hem het bewustzijn van de vaderlijke begeven, nl. op het moment van de godsverlating!). Maar we mogen zeggen, dat Jezus Zich steeds bewust geweest is van de goedkeuring van Zijn Vader bij al Zijn smarten; tot in de dood toe wist Hij: „Toch ben Ik Vaders geliefde Zoon”.

„Hoort naar Hem”, zegt de Vader en met die woorden worden ook wij

geroepen om alleen naar Christus te zien en naar Hem te luisteren.

„Hoort naar Hem”: God roept ons steeds naar **het Woord**. Het mooie moment kunnen wij niet vasthouden, maar het Woord blijft. Niet ervaringen van mooie momenten zijn allesbepalend, maar luisteren naar het Woord. Dat is zo het slotwoord, dat in onze oren moet blijven naklinken: „Hoort naar Hem”.

Jezus alleen

De evangelist Lukas tekent tenslotte nog een opmerkelijk feit aan: „En terwijl die stem klonk, bevond Jezus zich alleen”. Jezus blijft alleen over. Geen Mozes, geen Elia, maar Jezus alleen in Zijn vernedering, geen gestalte noch luister, in knechtsgestalte zonder uitwendige heerlijkheid. Hier is niets te zien, alleen te geloven. Ook wij moeten alleen op Jezus leren zien. Ons oog moet afgewend worden van Mozes, Elia en alle profeten en mensen of vergaderingen/systemen en instellingen van mensen. Het moet ons om Jezus alleen te doen zijn in heel de Bijbel, in elke preek of overdenking ook of juist in de lijdensstijd. Christus is nu, na Zijn lijden en opstanding en hemelvaart met eer en heerlijkheid gekroond, maar wij zien Hem niet. Wij hebben alleen Zijn Woord. Maar zalig zij, die niet gezien en toch geloofd hebben.

C. Huizinga, Heerenveen

Gereformeerd blijven (1)

Hier en daar in ons land komt heel voorzichtig en zonder veel gerucht – gelukkig maar – het gesprek tussen vrijgemaakt gereformeerden en Nederlands gereformeerden op gang. Broeders en zusters uit kerken 'binnen en buiten het verband' ontmoeten elkaar weer en samen denken ze erover na hoe het was en hoe het geworden is. Zij die de vrijmaking bewust hebben meegemaakt zijn nu 65 jaar en ouder, zij die de buitenverbandstelling zo beleefden 40 jaar en meer. Ouderen kijken om en vragen zich af wat het geweest is, jongeren kijken vooruit en willen weten wat het betekent; het laatste kan niet zonder het eerste. Nu is bezinning, zeker als die een aangrijpend conflict betreft, gebaat bij afstand nemen. Wat bezonnen is moet ook bezonken zijn. Daar staat echter tegenover, dat met het verstrijken van de tijd veel kennis van feiten en begrippen van intenties verloren gaat, terwijl legendevorming die slijtage overwint, er zelfs door bevorderd wordt. Wie enig begrip heeft van de moeite in deze dingen gelegen, wordt getroost door de gedachte, dat hij allereerst in het heden staat. Het is in het leven gelukkig zo, dat gemeenschap – nu herkend en hervonden wordt, ook al werd eens geoordeeld dat die niet meer mogelijk zou zijn. Indien niet, geen huwelijk zou standhouden, geen menselijke gemeenschap duurzaam zijn. De gedachte, dat elk conflict kan worden overwonnen door het inzichtelijk eens te worden, getuigt van zelfoverschatting. Wanneer de bereidheid tot verantwoording hand in hand gaat met zin voor vrede, worden ook onbegrepen zonden verzoend.

Dit voorjaar kwamen vrijgemaakt- en Nederlands gereformeerde kerkleden uit Velp en omgeving samen, om met elkaar van gedachten te wisselen over het thema: *Twintig jaar na de breuk, een inventarisatie*. Ds. P. Groenenberg, vrijgemaakt predikant te Amersfoort en ikzelf verzorgden ieder een inleiding. Op verzoek stel ik de mijne hierbij ter beschikking van Opbouw.

„Waarde Broeders en Zusters,

Deze samenkomst mag met recht een ontmoeting genoemd worden. Laat ik mogen beginnen met U hartelijk dank te zeggen voor de uitnodiging, in Uw midden ter inleiding van de bespreking iets te mogen zeggen; vooral voor het vertrouwen dat daaruit spreekt.

Maar, ik heb ook wel geaarzeld met het inwilligen van Uw verzoek en het lijkt me goed in het kort te zeggen, waarom.

Iedere plaatselijke kerk heeft haar eigen geschiedenis, ook als die geschiedenis er een is van gebroken eenheid; van dat eigene, in onderscheiding van andere plaatselijke kerken, ben ik niet op de hoogte. Ik was geen lid van Uw gemeente. Daarin kan het voordeel van een zekere afstandelijkheid gelegen zijn, het legt ook beperkingen op. Natuurlijk is het zo, dat er bij alle plaatselijke verschillen, een duidelijke herkenbaarheid is van het conflict, te meer ook, omdat uitspraken van generale synodes een belangrijke, zo niet belissende invloed hadden. De plaatselijke moeiten werden deel van wat men wel mag noemen, een landelijk rechtsgeding. Zelfs het omgekeerde was dikwijls het geval: uitspraken van Generale Synodes werden oorzaak van plaatselijke moeiten in gemeenten, waar de broeders en zusters in vrede samen de gemeenschap van brood en wijn oefenden. In de gemeente van Heerenveen, waar ik lid van was en ben, was er niemand, die gevraagd had om de zgn. 'Open Brief', om maar iets te noemen, en toch scheurde die gemeente.

Ook werd het dusgeheten 'wegroepen van de gemeente van achter de leiding van de ontrouwe ambtsdragers' een landelijk patroon, later wel het 'doleantiekerkrecht' genoemd. Een tweede aarzeling lag voor mij hierin, dat het gebeuren van twintig jaar geleden diep in mijn leven heeft ingesneden. Mijn afstandelijkheid is dus maar klein, de breuk is niet louter geschiedenis, maar nog altijd een verdrietig heden, niet alleen in de gevolgen, maar als zodanig. En ik zou niet graag iets zeggen, waardoor een begin van toenadering tussen U zou worden gefrustreerd in plaats van bevorderd. Wat moet ik hier nu zeggen en wat niet?

We gaan altijd goed als we ons oriënteren aan Gods Woord, zijn onderwijzing ten leven. In de eerste dienst na de breuk heeft Ds. J.D. Houtman bij ons gepreekt over de tekst uit Psalm 119: „Ik ben een vriend, ik ben een metgezel, van allen die Uw naam ootmoedig vrezen”. Is het teveel gevraagd dat wij allen, vrijgemaakt gereformeerd en Nederlands gereformeerd, heel bewust voor onszelf en voor elkander, die houding aannemen?

Dit brengt mij tot een eerste opmerking, die ik graag wil maken: De eenheid van Christus' gemeente is belofte van het Evangelie.

Dat betekent: 1. gemeenschap der heiligen is geen werk van onze handen, en

2. eenheid door gemeenschap moet op deze aarde altijd weer vervuld worden.

Voor ieder van ons is dat een dubbele waarschuwing tegen hoogmoed. Eenheid wordt niet gegarandeerd door het nemen van synodebesluiten en evenmin door het verwerpen daarvan. Het zoeken van de eenheid van alle christgelovigen – het gaat niet alleen om vrijgemaakt- en Nederlands gereformeerden – behoort tot het leven uit de beloften van het Evangelie en is uitsluitend gegarandeerd in de trouw van de God van het Verbond. Het is met de kerkelijke eenheid niet anders dan met ons leven zelf: we moeten leven uit geloof, niet uit aanschouwen. Kerkerads- en synodebesluiten kun je alleen maar biddend nemen of niet-nemen, aanvaarden of verwerpen, in de overtuiging, dat je spreken en handelen met Gods beloften in overeenstemming is.

Hoe wij dat kunnen weten? Uit het geopenbaarde Woord. En als men dan vraagt: „Wat zegt Gods Woord dan wel?“, dan antwoorden wij in alle eenvoud: „Dat staat te lezen in onze confessie, in die eeuwenoude geschriften”.

Eenheid en gemeenschap hebben wij in Christus en de Geest eigent ons die toe. Dat moeten we geloven en daarom bidden, ik zou haast zeggen, tegen de klippen op en dan zal het gebeuren, dat gebed wordt zeker verhoord.

Een tweede opmerking die ik wil maken hangt met het bovenstaande nauw samen. Als wij niet in staat zijn vanuit onszelf, in eigen kracht, de eenheid door gemeenschap te bewerkstelligen, zeg maar Christus' gemeente te stichten, dan zijn wij vanuit onszelf en in eigen kracht ook niet bij machte Christus' gemeente haar gemeente-van-Christus-zijn te ontnemen. Wij kunnen wel tegen een gemeente zeggen, dat zij geen gemeente van Christus (meer) is, maar als die gemeente trouw leeft bij Gods Woord en zich niet in zonde verhardt, dan is ons oordeel ongegrond en treft het geen doel, „gelijk een mus wegfladdert en een zwaluw heenvliegt”. Het moet mogelijk zijn de dingen uit het verleden samen door te spreken, die bespreking behoeven, heel nuchter. Maar dat gezegd zijnde, zou ik U willen vragen: „Is het niet zo, dat binnen-het-verband en buiten-het-verband sedert de breuk, nu twintig jaar lang, het Woord van God trouw is verkondigd, dat er is gedoopt en avondmaal gevierd en dat ook de tucht is gehandhaafd in de gemeenten wier leden elkaar hier ontmoeten?”. Zo is het en waarom zou U vanavond dan niet beginnen met U te verheugen? Alles mag besproken worden, we moeten bereid zijn jegens elkaar

verantwoording af te leggen, maar is het allemaal wel zo nodig?

Mijn derde opmerking betreft het karakter van 'buiten-verbandstelling'. Een classis, particuliere- of generale synode, die afgevaardigden van kerken niet meer ontvangt, pleegt een rechtshandeling die tuchthandeling is en die neerkomt op excommunicatie. Daar ligt de grote ernst van ons geding.

Laat ik bij voorbaat een misverstand mogen wegnemen: ik zeg niet dat de binnenverbandse broeders beoogden ons buiten het Koninkrijk Gods te sluiten. Het gaat hierom, dat een kerkelijk-ambtelijke handeling, die tevens rechtshandeling is, een eigen aard, inhoud en strekking heeft, ongeacht de bedoelingen van personen.

Het is voor een goed verstaan van wat er gebeurd is noodzakelijk voor ogen te houden, dat de gemeenschap van de kerk van Christus Woord-gemeenschap is, die plaatselijk gestalte krijgt in het zich voegen onder opzicht en tucht van de ambtsdragers en kerkverbandelijk in het zenden en ontvangen van afgevaardigden naar meerdere vergaderingen. Als gemeenteleden worden weggeroepen van achter de leiding van die ambtsdragers en wanneer afgevaardigden niet worden ontvangen door die meerdere vergaderingen, dan is dat het einde van de gemeenschapsoefening aan Woord en Sacramenten, die in een gereformeerde kerk ambtelijk aan de gemeente bediend worden. En dat komt neer op excommunicatie.

Je kunt dat ook zien: allen zijn niet meer geschaard rondom één kansel, één doopvont en één avondmaalstafel, de gemeenschap wordt metterdaad niet meer geoefend. Het blijkt ook uit de gronden, waarop het 'wegroepen' en het 'niet-ontvangen' plaats vond. In Heerenveen schreven de binnenverbandse broeders dat er (na de wegroeping) „weer eenheid des geloofs was en geen tweërlei uitleg van de ene waarheid plaatsvond”. Eenheid in de ene waarheid was er volgens de broeders kennelijk niet meer.

En de generale synode van Hoogeveen 1969 sprak ten aanzien van de zgn. 'dubbele afvaardiging uit het ressort Noord Holland' uit „dat de kerken, vertegenwoordigd in de particuliere synode van Wormer, de band aan de belijdenis der waarheid zodanig hebben losgemaakt, dat de oefening van de kerkelijke gemeenschap... niet langer mogelijk is”. Die zgn. Wormer-kerken waren 5000 gelovigen met hun ambtsdragers en werden buiten het verband gesteld. Dezelfde synode sprak ten aanzien van de andere afvaardiging, die van de zgn. IJmuiden-kerken, uit dat „zij trouw zijn geweest door de rechte gemeenschap in de onverzwakte binding aan de belijdenis van de waarheid Gods te herstellen” (acta).

Het ging in de ogen van de binnenverbandse broeders om de gemeenschap aan 'de waarheid Gods' toen zij 'wegriepen' en 'niet-ontvingen' en om niets minder.

Welnu, als wij vandaag, dat is twintig jaar later, willen 'inventariseren', dan moeten wij nagaan, of dat oordeel terecht geveld werd, of niet. En U, hier in Velp en omgeving, kunt elkaar helpen met wederzijds eenvoudig te kijken, hoe het die jaren door met de band aan de waarheid Gods gesteld geweest is in Uw eigen gemeenten.

Dat brengt mij tot een laatste opmerking. De gemeenschap van Christus' kerk breekt niet door verschillen in opvattingen, of in ligging, zelfs niet door het vóórkomen van dwalingen en zonden. De gemeenschap breekt, en behoort ook te breken, bij gebleken verharding en onbekeerlijkheid. Er zal wel heel wat door te spreken zijn, maar vraagt U zich toch steeds af, bij elk punt, of dat niet op de ene kerkvloer besproken kan worden.

Ik hoop hiermee een achtergrond te hebben geschetst, waartegen de vijf door U te berde gebrachte gesprekspunten een antwoord kunnen ontvangen. Over de vraag of Gods Woord en de confessie inhoudelijk tussen ons lagen heb ik opgemerkt, dat dit volgens de binnenverbandse kerken, blijkens de uitspraken van de kerkelijke vergaderingen, het geval was. Dat werd en wordt van buitenverbandse zijde beslist ontkend. De bewijslast berust bij hen die oordelen.

T.a.v. het Akkoord van Kerkelijk Samenleven volsta ik met artikel 40 onder Uw aandacht te brengen, waar staat: „De artikelen behoren gewijzigd, vermeerderd of verminderd te worden ... als dit bevorderlijk is voor de oefening van gemeenschap met kerken van eenzelfde belijdenis, en het niet strijdig is met de Heilige Schrift”. Van nederlands gereformeerde zijde is steeds gesteld, dat in het AKS de grondlijnen van de DKO gehandhaafd zijn.

T.a.v. mogelijk verschillend denken over wat in de artikelen 28 en 29 Ned. Gel. Bel. inzake de 'ware kerk' wordt beleden is mijn mening, dat we daar heel goed op de ene kerkvloer over kunnen praten en ons bezinnen.

T.a.v. het lidmaatschap van gereformeerde dan wel algemeen christelijke politieke, maatschappelijke en vooral ook onderwijsorganisaties meen ik, dat een verschillende keuze geen gevolgen mag hebben voor de kerkelijke eenheid in gemeenschap aan Gods Woord. Laten we elkaar maar opscherpen, want de verwatering op het christelijk erf is ontstellend groot.

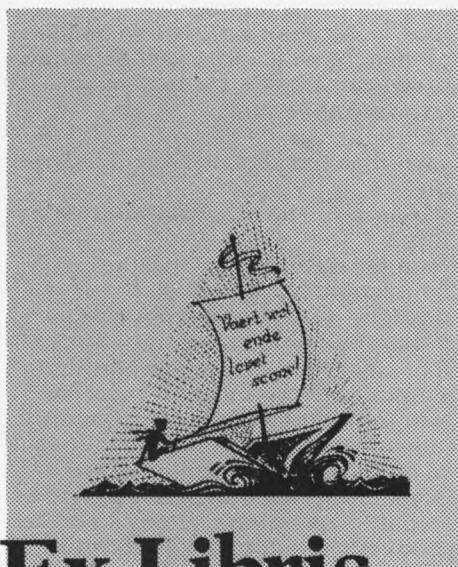
En wat ik van de kansen op een mogelijke hereniging verwacht? Als U nu eens begint met broederlijk naast elkaar te leven en elkaar te helpen, waar mogelijk. U kunt gemeenschappelijke bijbelkringen stichten en elkaar weer leren kennen en begrijpen. U kunt later komen tot kanselruil. U kunt dan ook gezamenlijke diensten beleggen. Als U dat nu ootmoedig, biddend en geduldig doet, wellicht geeft de HEERE, dat onze kinderen de eenheid volledig herstellen. En dan niet alleen tussen vrijgemaakt- en nederlands gereformeerden. Er zijn ook buiten onze kerken nog zoveel kinderen van God die van eenzelfde belijdenis zijn en anderzijds, de afval is zó groot in ons land. Weet U, in de kerk gaat het altijd om de kinderen”. Tot zover mijn inleiding.

Bekijk het maar

De laatste les in een examenklas. Volgende week zouden de mondelinge schoolonderzoeken beginnen en dan kwam het schriftelijk examen. Ik had volgens mij iets moois voor de leerlingen gemaakt, een soort afscheidscadeau. Het was een boekje met gedichten, stukjes proza en daartussen wat leuke tekeningen. Als titel had ik bedacht: **Bekijk het maar**. Ik vond het, eerlijk gezegd, nogal een geslaagd geheel; ik had er veel werk aan gehad, maar met het resultaat was ik ingenomen. Fout, helemaal fout. Ik vertelde dat het boekje als cadeau was bedoeld, we lazen er wat uit en de les was gauw voorbij.

Na de les legde een meisje het boekje terug op mijn tafel. „Dat hoeft niet”, zei ik, „je mag het houden.” Het antwoord van het kind was: „We hebben thuis al troep genoeg.”

T.H.

Ex Libris

Aart van der Leeuw

De Pottenbakker

- De meester zegt: "geef aan de schaal
De bocht van 't brood; waartoe een fraai bokáal,
Als toch de drinknap in heur holle hand
Lessing genoeg voor elke dorst omspant?*
- 5 *Vergun tot enig sieraad Uwe kruik
De gulle welving van een gladden buik.
Zwaar is het leven, ernstig; bloed en zweet
Proeft ge aan haar gaven als ge drinkt en eet;
Zorg gij dat, in een soobren vorm geprangd,*
- 10 *Het simpelst vat die bittre vrucht ontvangt."*

- Maar zo ik voor mijn venster zit en werk,
En in de lijst van 't raam mij veld en zwerk
Verrukken door hun machtig schilderij, –
De madelieven flikken in de wei,*
- 15 *Zwaluwen slieren arabesken snel
Van wolk naar wolk, uiteen vouwt de kapel
't Mystieke wonder van zijn tekenschrift,
Met diamantstift op saffier gegrift, –
Dan beeft mijn vinger, wijl de draaischijf snort,*
- 20 *Het blinkend nat over de leemklomp stort,
En onbewust druk ik de weke klei
Tot kelken, lijk de bloemen van de wei,
En rank en pooprend zwelt omhoog de tuit,
Of daar een vogel opwaarts wiekt en fluit;*
- 25 *In 't zwierig lijnspel dat ik mijmrend trek
Fladdren de vlinders met hun stom gesprek,
Terwijl ik eindlijk op mijn fijn penseel
Den blauwen schemer van den hemel steel;
En eerst als gaaf het kunstwerk voor mij staat,*
- 30 *Ach, denk ik aan den meester en zijn raad.*

Kunst heeft te maken met levensbeschouwing; dat ziet u aan het gedicht *De Pottenbakker*. Aart van der Leeuw heeft geen gemakkelijk leven gehad. Menigeen zou in zijn situatie somber, neerslachtig, zijn geworden. Maar hij is daaraan ontkomen. Greshoff schrijft over hem: „Aart van der Leeuw is de enige man die ik nooit één woord van afkeuring of afkeer heb horen spreken. Het slechte, het lage, beroerde hem niet, het droop van hem als het water van een eend, zonder één spoor na te laten. Dáárom was het zo heerlijk en zo heilzaam om hem te bezoeken. Hij had een reinigende kracht en hij heeft mij een voorbeeld gegeven dat ik nooit vergeten zal; het voorbeeld van een leven zonder haat.”

Dit ontleen ik aan een schoolboek dat ik hoog waardeer: *Literatuur, geschiedenis en bloemlezing*, door H.J.M.F. Lodewick. En ik schrijf daaruit nóg iets over: Als men een geestelijk portret van Aart van der Leeuw wil zien, moet men in 'De Gezegenden' dat prachtige verhaal 'Het Loflied' lezen. De hoofdpersoon is een jonge ridder die, op weg naar huis, in een tweegevecht overwonnen wordt door de aartsengel Michaël. Deze laat hem het leven behouden in ruil voor de gelofte dat hij elke avond een loflied zal zingen voor wat de afgelopen dag bracht. „Maar de eed is gebroken”, zei de vreemdeling, „als de ziel niet meejuicht met het lied, de geest in vrees en smart ligt, waar de lippen jubelen”.

En inderdaad, elke dag, ook als hij zelf door melaatsheid aangetast wordt, steeds weer vindt de ridder stof om het leven te prijzen, om gelukkig te zijn met wat de dag hem schonk.

We zouden als christenen daar een voorbeeld aan kunnen nemen, denk ik. Elke dag dankbaar zijn, ondanks alles wat aan verdriet en ellende over ons komt. Het is in elk geval heel iets anders dan wat we in de boeken van bij voorbeeld Maarten 't Hart aantreffen. Maar ook bij die zien we: kunst hangt samen met levensbeschouwing.

Aart van der Leeuw leefde van 1876-1931. Al vroeg isoleerde hij zich van de samenleving; het ruwe en heftige stonden hem tegen en hij trok zich terug in een wereld van fantasie. Een periode van 3½ jaar die hij op kantoor doorbracht, maakte het er niet beter op. Zijn gezondheid was zwak, hij leed vooral aan heftige oorpijnen die tot volledige doofheid leidden. En zo kwam hij nog meer buiten de alledaagse werkelijkheid te staan. Hij ging zich uitleven in zijn fantasiewereld. Maar hij gaf daar wel een basis aan: de liefde, vooral tot de medemens. Het is hem niet steeds gelukt het lijden weg te dringen, we vinden daarvan een weer-slag in zijn gedichten. Toch schreef hij: *De herdersstaf*.

*Ik was nog blond en jong van jaren
Toen ik een sterken, rechten tak
Zag wuiven met zijn vlag van blaren,
En tot hem opklom en hem brak.*

*Ik boog mij zingend tot hem over,
Dien kloeken telg van de oude esch,
En ras verloor hij schors en loover
Onder het knarsen van mijn mes.*

*Dan heb ik half in droom gesproken:
"Ook mij, Heer, bid ik, breek mij af,
En bèn ik uit Uw kroon gebroken,
Snijd mij ook tot zo'n schoonen staf."*

*Doch nauwelijks had ik dit gebeden,
Of plotsling merkte ik aan mijn hart
Het vlijmend wee van snee bij sneden,
Diep kervend, want dit staal trof hard.*

*Ik beidde 't eind, de pijn blééf duren,
Terwijl ik wachtte, werd ik oud,
Ja, al die zware, langzame uren
Had ik Gods handgreep op mijn hout.*

*Ook nú nog, maar wie klaagde of morde,
Niet ik, dien 't lijden alles gaf,
Want onder 't werk zie ik hemworden
De slanke, gave herdersstaf.*

Een ander gedicht dat me in dit verband getroffen heeft, neem ik ook over. Onwillekeurig gaan mijn gedachten uit naar een broeder die ik ken en voor wie de doofheid een tragedie in zijn leven betekende. Misschien vindt het gedicht weerklank:

DOOVEN-TROOST

*Al zat een dóove aan 't zomerland,
God sprak zijn woorden
Toch zoo, dat oogen, mond en hand
Hun tonen hoorden.*

*Naakt gloeit en zwelt het warme gras
Aan 't zacht der handen,
Of 't luid zijn levensinspreuk las:
"Bloeien en branden".*

*Boven het vee, bijeenegroept
Om lommertwijgen
De leeuwrik "sursum corda" roept,
In 't aldoor stijgen.*

*Den lippen leert de luwe wind
Die langs komt zwerven,
Hoe lokkend een geluk begint,
Om dan te sterven.*

*Waar God zoo heldre woorden vond
Als dooven hooren,
Betreuren oogen, hand noch mond
Gesloten ooren.*

Het zijn weliswaar niet zulke knappe gedichten, literair gezien. Ze doen wat denken aan de huidige 'pastorale' poëzie van Nel Benschop en anderen, maar de inhoud spreekt wel aan. Vanuit artistiek oogpunt is een gedicht als De Pottenbakker

interessanter. Van der Leeuw heeft méér gedichten geschreven die verband houden met ambachten: over een smid en een timmerman bij voorbeeld.

In Engeland was in de tweede helft van de negentiende eeuw de zg. Arts and Crafts movement ontstaan. Het was een beweging die de betekenis en waarde van het echte ambacht wilde beschermen tegen de mechanisering die het gevolg was van de industriële revolutie. Tegen het einde van de eeuw was er in Den Haag een kunsthandel Arts and Crafts en daar werden werken geëxposeerd van beeldende kunstenaars die onder invloed stonden van wat wij tegenwoordig gemakshalve met de overkoepelende term 'Jugendstil' aanduiden. Die beide elementen vinden we bij Aart van der Leeuw: de waardering voor de ambachtsman die als kunstenaar wordt ge-

zien, maar ook de sfeer van de Jugendstil. Zie bij voorbeeld de regels: *Zwaluwen slieren arabesken snel van wolke naar wolke.*

En: *rank en pooprend zwelt omhoog de tuit of daar een vogel opwaarts wiekt en fluit.*

De Jugendstil kent die grillige, klimplant-achtige motieven. Het is aardig te zien hoe Van der Leeuw die elementen geïntegreerd heeft in zijn kunst. Niet de sombere levenshouding van 'de meester', niet de overtuiging dat het leven 'zwaar en ernstig' is, maar de schoonheid van de natuur heeft de pottenbakker geïnspireerd tot een gaaf kunstwerk. En dat is helemaal overeenkomstig de levenshouding van de dichter zelf. Ik hoop dat deze kleine kennismaking met Aart van der Leeuw bij u in de smaak valt.

Pastorale Notitie

G. v.d. Brink, Veenendaal

Begravenis aan de Hokianga

Mijn opmerkingen over de gebrandschilderde ramen van Pieter Wiegersma en het zonnelied van Franciscus moeten maar even wachten. Er kwam iets tussen: een Maori van 21 jaar schoot mijn fijne broer uit Nieuw Zeeland dood, terwijl hij naast zijn vrouw in bed lag. De moordenaar joeg hem een schot hagel door het hoofd. Een paar dagen later hebben we mijn broer begraven in de kring van de Maori's, op een paradijselijk plekje aan de oever van de Hokianga. De begrafenis is zo'n aangrijpende gebeurtenis geworden, dat ik daarvan vertellen moet. Ik wil niet veel zeggen over de zeer koelbloedig uitgevoerde misdaad. Alleen dit: het ging hier niet om een uiting van toenemende criminaliteit: die valt daar niet waar te nemen. Ook niet om een uitbarsting

van rassentegenstellingen. Pakiha's (blanken) en Maori's leven aan de Hokianga broederlijk samen. Er was een misverstand in het spel: de kogel was bestemd voor een naamgenoot die 500 km zuidelijker woont. Ik wil u echter vooral vertellen van de strijd der geesten die direct na de misdaad openbaar werd. Een jong Maorivrouwtje kwam ons waarschuwen: we wisten toch wel dat de plaats met zijn prachtige bananen- en macadamia-boomgaarden taupo was? (taupo = heilig, of: vervloekt). De eerste eigenaar had immers de heilige bomen van de Maori's omgehakt en als brandhout gebruikt! De grootvader van de moordenaar had toen een vervloeking uitgesproken: voor straf zul je zelf branden in het vuur! En ja hoor: na een tijd ging de plaats in vlammen op en de man en zijn vrouw kwamen om in de vlammen. En we wisten toch ook dat de tweede eigenaar zeer geheimzinnige sterfgevallen had meegemaakt en dat er lijken waren gevonden hangend aan een boom? En de derde eigenaar... En nu dit! De plaats was taupo: vervloekt. Wie durfde daar nog wonen, werken, leven en gelukkig zijn? Die vraag kwam uiterst scherp af op de weduwe: waar haalde ze de moed van daan om opnieuw te gaan slapen in de kamer waar dit vreselijke was gebeurd?

Ik realiseerde me dat ook wij deze angst nog kennen, al is die dan niet gemengd met bijgeloof: de angst voor de plaats waar 'het' gebeurde! Als kind liep ik met een grote boog heen om een bosje elzenstruiken, waar eens iets vreselijks moest zijn gebeurd. Wie van de kinderen durft te gaan slapen in het kamertje waar oma kort geleden stierf. Er zouden meer voorbeelden te noemen zijn. De kerk heeft vanouds tegen deze

duistere dreigingen een remedie gezocht in exorcismen en duivelbaningen. Daar wisten de maori-dominees ook van. Ze kwamen met zijn vieren opzetten: de anglicaan, de methodist, de man van de AOG (Assembly of God = pinkstergemeente), met zijn drieën achter de pastoor aan met zijn wijwaterkwast en ze gingen het huis en de opstal-ten te lijf. Overal werd water gesprendeld en overal vervloeking uitgesproken: In de naam van Jezus: Ga uit van hier en kom niet weer terug hier! Alles moest met uiterste zorgvuldigheid gebeuren. Geen hoekje mocht worden overgeslagen. Anders bleef ergens een boze geest zitten. Vooral de slaapkamers werden onder handen genomen en de ruimten onder de bedden. Ik kreeg wel de indruk dat de dominees begrepen dat je bijgeloof niet met bijgeloof moet bestrijden, maar met de wapenen van Efese 6. Ze kwamen dan ook met hun Bijbels en hun gebeden. Maar ook bijbelteksten en gebeden kun je gebruiken als magisch geladen projectielen. Tot mijn ontzetting bleken blanke en ontwikkelde leden van de pinkstergemeente heilig in deze poespas te geloven: ze drongen zelfs aan op een tweede beurt, als de eerste niet nauwkeurig genoeg was uitgevoerd. Geen wonder dat ik met bijzondere spanning uitkeek naar de rouwdienst. Het werd me echter al snel duidelijk dat de dominees (die hui-zenhoog schenen op te kijken tegen een collega uit het Westen) niet in staat waren een woord van vertroosting te spreken. Toen kwam de vraag: „Gerald will you speak to us in the service?” (Wil je de preek houden in de kerk?). Volgende keer verder.

J.C. Schaeffer, Apeldoorn

Op weg naar 1992

Reactie op een synodebesluit

Een unaniem compromis

Als ik het goed heb zijn op de Synode van Groningen van de Chr. Geref. Kerken maar weinig beslissingen genomen na hoofdelijke stemming. Ook de uitspraak m.b.t. de samensprekingen met onze kerken is met algemene stemmen aangenomen.

Hoe moeten we het juist in dezen taxeren dat **unaniem** het oordeel werd gegeven „dat in de Nederlands Gereformeerde Kerken met betrekking tot de toeëigening van het heil geen recht gedaan wordt aan wezenlijke elementen uit de belijdenis der kerken"? Wie, zoals ik, de besprekingen meemaakte die tot het bewuste synode-besluit hebben geleid, zou zich daarover kunnen verbazen.

Immers, enerzijds drongen afgevaardigden zonder meer aan op het afbreken van de samensprekingen. Eén van hen noemde de Gemeenschappelijke Verklaring van '75 zelfs een gedateerd stuk, dat vandaag niet eens meer tot stand zou kunnen komen. Men vond daarom verder spreken beslist niet zinvol meer. Anderzijds werd er op gewezen, dat de geconstateerde verschillen hooguit verschillen in interpretatie van de confessie zijn en dat ze daarom nooit oorzaak van blijvende scheiding mogen zijn. De vraag werd gesteld of datgene, wat ons bindt niet vele malen meer is dan wat ons scheidt. Iemand stelde dat hij in het beeld dat de Deputaten van onze kerken hadden geschetst beslist niet herkende wat hij zelf in de praktijk had ondervonden.

Zo was er grote verscheidenheid in het oordeel over onze kerken en over de eventuele voortzetting van het gesprek met ons. Toch werd met algemene stemmen het bewuste besluit met betrekking tot de samenspreking genomen. Dat is alleen te verklaren uit het feit, dat dit besluit het karakter heeft van een compromis. Dat compromis wordt ook zichtbaar als het oordeel, dat aan het begin van dit artikel is geciteerd, wordt vergeleken met uitspraak 1. van dit synodebesluit: „dat de geconstateerde verschillen ... geen belemmering mogen zijn om te erkennen dat de Nederlands Gereformeerde Kerken zich in alles willen stellen op de grondslag van en begeren te leven naar de gereformeerde belijdenis".

Terecht werd ter synode gevraagd hoe dat oordeel en deze uitspraak zich met elkaar verdragen. Nu, dat kan dan ook alleen bij wijze van een compromis tussen de tegengestelde standpunten die de synodeleden

hadden ingenomen. Je zou kunnen zeggen, dat binnen de Chr. Geref. Kerken men unaniem van oordeel is dat de zaken van de toeëigening van het heil tot de wezenlijke elementen van het gereformeerd belijden behoren. Maar in de taxatie of het bestaande verschil daarover te verdragen is binnen één kerkverband lopen de meningen nogal sterk uiteen. De moeite met een dergelijk synodebesluit is wel, dat het compromis-karakter eigenlijk alleen goed te onderkennen is als je de ontstaans-geschiedenis ervan kent. Maar helaas gaan dergelijke besluiten al gauw een eigen leven leiden. En dan blijft er een toch wel zwaar geladen oordeel over, dat behoorlijk pijn doet als het serieus genomen wordt. En wat kan en mag je anders doen met het betreffende besluit?

Landelijke afwijzing tegenover plaatselijke toenadering

Volkomen op zichzelf genomen is dit unaniem genomen synode-besluit nog eens extra verbazingwekkend, als je ziet wat er op plaatselijk niveau wel allemaal mogelijk blijkt te zijn. Het is overigens opvallend dat in het Rapport van de Deputaten aan de Synode van Groningen nauwelijks of geen aandacht is besteed aan ontwikkelingen die er in diverse gemeenten zijn geweest.

Zo is b.v. met dankbaarheid te vermelden dat men vorig jaar in Arnhem is begonnen met kanselruil. En ook in mijn eigen woonplaats Apeldoorn zijn de samensprekingen inmiddels zover gevorderd, dat verwacht mag worden dat de drie Chr. Geref. Kerken op niet al te lange termijn op hun classis Apeldoorn eveneens een aanvraag tot kanselruil zullen indienen. Ik heb het als bijzonder schrijnend ervaren, dat in dezelfde tijd dat plaatselijk in Apeldoorn de moderamina van de vier betrokken kerkeraden elkaar in een hartverwarmende sfeer vonden in een gemeenschappelijk standpunt over de toeëigening van het heil, er landelijk steeds meer een patstelling werd ingenomen in het gesprek tussen onze Kommissie en de Chr. Geref. Deputaten.

De Kommissie voor Kontakt en Samenspreking heeft vorig jaar een enquête gehouden onder onze kerken, waarin gevraagd werd naar ervaringen in kontakten met plaatselijke Chr. Geref. Kerken. Meer dan 90% van de gemeenten heeft daarop gereageerd. Van de resultaten van deze enquête wil ik u graag iets doorgeven.

Door 16 kerken is gemeld, dat ze

geen enkel kontakt hebben om de eenvoudige reden, dat er in hun woonplaats geen Chr. Geref. Kerk is. Nog eens 16 kerken hebben nooit een poging tot kontakt gedaan, omdat bij voorbaat werd aangenomen dat de verschillen daarvoor te groot waren. 21 kerken zochten wel kontakt, maar dat werd meestal van Chr. Geref. zijde afgewezen. Enkele van deze kerken hebben enige tijd wel een goede samenwerking gehad, zelfs met kanselruil, maar door verschillende oorzaken is het toch weer verzend.

Bij 11 kerken zijn er sinds kortere of langere tijd kontakten, die nog wel niet tot kanselruil en/of avondmaals-gemeenschap hebben geleid, maar die daar hopelijk wel in uit zullen monden.

En dan zijn er 21 kerken, waar wel regelmatig de predikanten op elkaars kansel Gods Woord verkondigen en waar de avondmaalstafels voor de leden van de samenwerkende kerken openstaan. In meerdere van deze gemeenten is ook sprake van gezamenlijk verenigingsleven.

Ik kan het niet laten hier ook mijn vorige gemeente Emmeloord te noemen, die samen met de gemeente van Marknesse een bijzonder goede samenwerking heeft met de Chr. Geref. Kerk van de Noord-oostpolder. Ambtsdragers van beide kerken worden daar in een gemeenschappelijke dienst bevestigd en gaan bij een groot deel van de gezinnen gezamenlijk op huisbezoek. En belijdeniscatechisanten leggen eveneens in een gezamenlijke dienst belijdenis af van hun gemeenschappelijk geloof.

Tenslotte moeten in dit verband uiteraard ook de drie gemeenten van Almere, Lelystad en Nieuwegein worden genoemd, waarin de beide kerken a.h.w. geheel geïntegreerd zijn. Ook al is er nog sprake van gescheiden kaartenbakken, in de praktijk vormt men daar één gemeente van Christus.

Kortom, afgezien van de 16 gemeenten die geen Chr. Geref. zusterkerk naast zich hebben, hebben 35 van de 72 kerken die gereageerd hebben kontakt, dat in de meeste gevallen goed tot zeer goed genoemd mag worden.

Een verdeeld huis

Nogmaals, in het licht van het bovenstaande is het besluit van de Synode van Groningen op z'n minst bevreemdend te noemen. Hoe kun je op landelijk niveau de Nederlands Gereformeerde Kerken om zwaar-

wichtige redenen afwijzen, terwijl vele plaatselijke gemeenten die kerken juist gevonden hebben, nota bene uitgerokend daar waar de prediking concreet wordt gehoord en kennelijk met wederzijdse instemming wordt aanvaard?

Nog gecompliceerder wordt het als je bedenkt dat binnen het Chr. Geref. kerkverband sommige kansels in de praktijk gesloten blijken te zijn voor bepaalde predikanten. Soms zijn er op één plaats twee Chr. Geref. Kerken, waarvan de predikanten niet op elkaars kansels worden uitgenodigd om het Woord te bedienen en waarvan de leden niet bij elkaar aan het avondmaal deelnemen. En dat heeft allemaal te maken met een verschil in denken en spreken over precies dezelfde punten, die ook in de samspreking met onze kerken zo'n grote rol spelen – de vragen rondom de toeëigening des heils, het werk van de Heilige Geest, de noodzaak van wedergeboorte en bekering e.d. Toch blijkt het mogelijk te zijn dat men binnen het verband van de Chr. Geref. Kerken deze verschillen in elkaar draagt en verdraagt. Het blijkt geen breekpunt te zijn. Niet naar binnen!

Maar waarom dan wel naar buiten? Wordt hier niet gemeten met twee maten? Beseft men wel voldoende, dat – zeker los van de ontstaansgeschiedenis – het unaniem uitgesproken oordeel van de Synode van Groningen, dat de geconstateerde verschillen „een belemmering vormen om op dit moment stappen te doen naar een vereniging van beide kerken”, tegen de hierboven geschetste achtergrond wel vragen op moet roepen?

De Deputaten kregen van de synode de opdracht mee „zich nader te bezinnen op de vraag hoe ernstig de verschillen zijn ... ten einde de generale synode van 1992 te kunnen dienen met een gefundeerd antwoord op de vraag of en in hoeverre de besproken zaken het voortgaan op de weg naar verdere eenheid blijvend belemmeren”. Even aangenomen dat de Deputaten na diepgaande bezinning tot de konklusie zouden komen, dat men op deze weg inderdaad niet verder mag gaan, en dat de Synode van Apeldoorn deze konklusie zou overnemen, dan heeft dat ingrijpende konsekwenties. Dan kan het niet anders of dan zijn daarmee alle kontakten op plaatselijk niveau veroordeeld en dan zal men daar haastig mee moeten stoppen. Maar dan zal men het ook binnen eigen kerkelijk huis moeten aandurven te zeggen, dat de onderlinge verschillen de fundamente van de kerk raken, met alle gevolgen van dien.

Ik schrijf dit met enige aarzeling. Het kan immers worden uitgelegd als een poging tot stoken in een verdeeld kerkgezin. Ik hoop dat men van mij wil aannemen, dat dat allerminst mijn bedoeling is. Wat ik te

berde breng wil niet anders zijn dan een bijdrage in een proces van bewustwording van waar men mee bezig is. Het kan en mag er niet om gaan broeders tegen elkaar uit te spelen. Maar de zaak van de Gereformeerde Gezindte in Nederland is er m.i. wel mee gediend als men binnen de Chr. Geref. Kerken in dezen eens wat meer duidelijkheid schept.

Margreet Maljers-Kroes

Tussen kerk en keuken

Dieren

Bij ons in huis ontbreken dieren. Geen kat, geen hond en zelfs geen kanariepiet verlangt van ons verzorging. Zo af en toe vindt Reinier dat hij recht heeft op een dier en vertelt ons dat een poes wel fijn zou zijn. Toen van de zomer een aantal wespen onderdak in onze huiskamer had gezocht, merkte hij verrast op: „Houden wij soms wespen?” Op dat moment was ik er na aan toe om in vredesnaam toch maar een huisdier aan te schaffen, want ik vond mezelf ronduit een prutsmoeder. Maar ik beheerste me. Met zo'n gevoel valt best te leven en als je eenmaal een dier hebt, ben je er zo vlug niet af. Die reserve was maar goed ook, want vorige week was er een programma op de televisie, waarbij een presentator de argeloze kijker inprentte: „Ook dieren moeten goed opgevoed worden”.

Ik vroeg me bezorgd af, of mijn jongste broer en mijn schoonzusje zouden kijken. Die hebben op hun tot woonhuis verbouwde boerderij half Artis in de kost.

Paarden, een paar geiten, een bok, kippen, ganzen, een hond en twee katten!

Die moeten allemaal opgevoed worden volgens dat programma. En niet op z'n janboerenfluitjes... Nee. Nog goed opgevoed ook!

Nu staat mijn schoonzusje voor niets.

Vorige week stapte mijn broer ietwat aan de late kant uit huis om naar zijn werk te gaan.

In de vijver dreef iets bruins. Mijn broer riep over zijn schouder: „An-nemiek... de haan is verdronken!” en stapte in de auto.

Mijn schoonzusje trok haar laarzen aan en viste het dier uit de vijver. Ze prevelde: „Ach... stom dier dat je er bent,” draaide hem om, liet er water

uit lopen en klopte hem op zijn borst. Ze vond het beest er toch niet zo vreselijk dood uitzien en pakte de haarföhn. Na een half uurtje warme lucht en wat stevige massage waren de veren droog en liet de haan een voorzichtig kukeltje horen. Nadat hij op de grond werd geplaatst, liep hij zo raar te tolleren, dat ze zich bezorgd afvroeg of hij hersenletsel had opgelopen. Het zou wel jammer zijn, maar in dat geval moest mijn broer hem alsnog afmaken, want met een gestoorde haan begin je niet veel. Gelukkig gedroeg hij zich een uur later weer normaal hanig.

Eerlijk is eerlijk. Ik moet zeggen dat de kinderen van mijn broer zich uiterst gelukkig voelen met hun vee-stapel en met het leven op het platteland.

Ze leven dicht bij de natuur en zien in veel dingen de Hand van de Schepper.

Toen hun jongste zoon een paar dagen geleden 's avonds wakker werd, vroeg hij dromerig: „Mam... vind je mij het liefste kleine jongetje van de wereld?”

„Absoluut!” zei mijn schoonzusje. „Hoe kan het hé. Ik ben het liefste jongetje van de wereld. Jullie zijn de liefste papa en mama van de wereld... We hebben de liefste poes van de wereld... En ook nog de liefste kippen van de wereld... De Here God dacht zeker: „Die horen bij elkaar”, zei hij zuchtend van tevredenheid. Mijn schoonzusje stopte hem stevig in. Ze was het hartgrondig met haar zoon eens.

Ik moet nog eens goed nadenken. Misschien is een hond toch wel iets voor ons. Of kippen!

Hoofdprogramma's

Laat heel de aard' een loflied wezen!

In maart 1990 komt in Seoul, de hoofdstad van Zuid-Korea, een wereldcongres bijeen. Dit congres, georganiseerd door de Wereldraad van Kerken, zal de afsluiting zijn van een proces dat in 1983 is begonnen in Vancouver. Toen is het startsein gegeven voor een langdurige bezinning op drie thema's: 'gerechtigheid', 'vrede' en 'heelheid van de schepping'. Dit alles onder de naam van het Conciliair Proces. Zoals in het verleden van de kerk verschillende concilies beslissingen namen over uiterst belangrijke zaken uit de geloofsleer, zo worden ook van het 'Concilie van Seoul' belangrijke uitspraken verwacht.

In ons land heeft met name de Kerken dag in september vorig jaar in Utrecht tallozen bijeen gebracht om met de genoemde thema's bezig te zijn. Vrijwel geheel kerkelijk Nederland was daar vertegenwoordigd. Alleen de gelovigen 'ter rechterzijde' ontbraken op het appél. Is er bij ons dan geen belangstelling voor dergelijke onderwerpen? Is het voor ons niet belangrijk ons hiermee bezig te houden? Gaat het hier niet om zaken die de fundamentele nood van onze wereldsamenleving raken?

De laatste vragen zijn alleen maar bevestigend te beantwoorden. Maar tegelijk moet gezegd dat de uitweg uit de nood, aangewezen door de kerken die bij de Wereldraad zijn aangesloten, niet beaangbaar is. Dat juist de nood niet zwart genoeg getekend is. Omdat de nood niet wordt onderkend als zonde, als ongehoorzaamheid tegenover de Schepper, maar teveel als een inter-menselijk falen. Zoals prof.dr. H.G. Geertsema schreef in 'Beweging' van juni '89: „Beslissend is niet wat zich afspeelt in de aardse verhoudingen, maar tussen ons en God... In het bijbelse spreken worden wij voor God geplaatst met ons kwaad. Dat mis ik in de publikaties rond het Conciliair Proces". Hoe dan wel, als we hierin niet meedoen? Want ook ons zijn bezinning en actie geboden. Dat bracht de werkgroep voor de organisatie van onze 2-jaarlijkse ontmoetingsdagen er toe op 31 maart a.s. een dag van bezinning op bovenstaand thema te beleggen. Daarbij willen we allermist blijven steken in het negatieve: waarom wij in Seoul niet meedoen? We zoeken liever positief een antwoord op de vraag: wat staat ons dan wel te doen?

De werkgroep is er in geslaagd daarvoor zowel in het hoofdprogramma als in de keuzeprogramma's tijdens de lange middagpauze niet alleen uit eigen kring spre(e)k(st)ers te vinden, maar ook uit verschillende andere kerkgemeenschappen. Zo willen we de weg zoeken samen met medegelovigen, met wie we ons geestelijk verwant voelen. We hopen van harte dat het programma, dat we u aanbieden en waarvan u hieronder een duidelijke indruk kunt krijgen, u uitnodigt op 31 maart a.s. naar Barneveld te komen.

Namens de werkgroep,
J.C. Schaeffer

Looft al wat ademt de Here

Deze regel komen we tegen in het eerste vers van gez. 434 (liedboek). Met dit loflied hopen we de ontmoetingsdag gezamenlijk te beginnen. Want ook dan staat het eren van onze God voorop. Hij is immers zeer te prijzen en wil wonen in ons lied. Daarom is op de ontmoetingsdag weer veel plaats ingeruimd voor samenzang.

Een groot gedeelte van wat we zingen zal bekend zijn. Velen van ons hechten daar nogal aan op zo'n dag. En dat hebben wij als werkgroep te honoreren. Alle liederen hebben min of meer met 't thema van de dag te maken.

Uit de psalmbundel zingen we: psalm 85 (o.b.), 98:1-3, 122 en 146 (o.b.). Uit de gezangen in het liedboek werd gekozen: gez. 434, 172, 285, 435 en het minder bekende gez. 42, waar door het aaneenrijgen van de meeste regels de ademhaling snel, beheerst, maar onopvallend moet gebeuren.

'Wanneer ik naar uw hemel kijk', is een lied van Hanna Lam en Wim ter Burg, dat we vóór en met de kinderen zingen. 'De Geest die alle dingen schiep', is een lied van Koos Veefkind en Jan Mulder. We zullen het 's morgens oefenen en 's middags in canon zingen, met de jeugd erbij. Er is speciaal voor de deelnemers aan de ontmoetingsdag een lied gemaakt. De tekst is van Johan Klein en de melodie van mijzelf. Het lied heeft als titel meegekregen: 'Heiland van de schepping', en telt acht strofen. U zult het lied van de dag enkele malen tegenkomen, eerst als oefening, daarna in z'n geheel te zingen, en tenslotte in beurtzang. Romeinen 8:19-21 vormt de grondslag van het lied. Dit is ook het geval met het tweede nieuwe lied, gedicht door Johan Klein: 'Here God, uw schepping zucht', op de melodie van gez. 483. Zo nu en dan zal naast de orgelbegeleiding de trompettist Jan Klok te horen zijn. Verder zal Anneke Hoekman-de Ridder de nieuwe liederen voorzingen en in de beurtzang haar aandeel hebben.

„Wij in Gods schepping”

De kerkeraad van de Chr. Geref. Kerk van Groningen belegt ongeveer éénmaal in de drie jaar een bezinnings/ ontmoetingsdag voor de ambtsdragers en hun echtgenotes. In november 1988 waren wij met ruim 80 broeders en zusters in Norg bijeen, waar we samen waren in een goede, stimulerende ontmoeting; we spraken over „de éénheid onder Gereformeerde belijders". Het was voor mij de eerste keer, dat ik zo'n ontmoeting meemaakte en deze dag gaf alle mogelijkheden om elkaar beter te leren kennen. Mijn vrouw en ik reden dan ook aan het eind van de dag enthousiast naar Groningen terug.

Twee dagen later lag er op de tafel van de kerkeraad een brief van een deelnemer aan deze dag. In deze brief werden aan de kerkeraad enkele zeer kritische vragen gesteld over deze dag in Norg. Deze vragen waren kort samengevat als volgt:

1. Waarom werd er een gebouw gehuurd

buiten de stad, terwijl wij twee kerkgebouwen hebben die die dag leeg stonden en waar de verwarming al brandde voor de zondag?

2. Waarom werd er met zoveel auto's naar Norg gereden? Is dat geen verkwisting en tasten we daarmee niet het milieu aan?

3. Waarom een verzorgde maaltijd. Waarom nam ieder niet zelf een lunchpakket mee? Zou er dan geen geld overgebleven zijn voor andere, belangrijker doeleinden?

De kerkeraad kreeg door deze brief heel concreet te maken met de vragen, waarvoor op alle mogelijke manieren vandaag onze aandacht wordt gevraagd. Wie werkelijk bezig gaat met deze vragen en ze niet uit de weg gaat, ontdekt steeds meer, dat van ons, mensen, ingrijpende beslissingen worden gevraagd ten aanzien van ons omgaan met Gods schepping en met alles, wat ons in deze wereld ter beschikking staat.

Op de ontmoetingsdag in Barneveld hopen wij samen te spreken over de plaats van ons, christenen, in Gods schepping, in Gods wereld.

Jammer genoeg hebben wij binnen de kerken deze zaken maar al te vaak overgelaten aan anderen. Het zijn dikwijls de niet-christenen en de niet-confessionele partijen geweest, die de vragen rond de „heelheid van de schepping" aan de orde hebben gesteld. Maar juist Christenen zullen vooraan moeten staan in het antwoorden zoeken op deze vragen en zullen baanbrekers willen zijn in het meewerken aan het scheppen van mogelijkheden om verantwoord om te gaan met Gods schepping, opdat deze wereld, Gods wereld, bewoonbaar blijft.

De Bijbel geeft ons op vele plaatsen richtlijnen voor een verantwoord rentmeesterschap.

In Barneveld wil ik graag met u zien, wat Gods Woord ons heel concreet zegt over onze plaats in Gods schepping. Met Gods richtlijnen mogen wij onze bijdrage leveren op de plaats, waar de Here ons gezet heeft. De Bijbel wil ons leren, hoe wij in ons persoonlijk leven, in ons gezin, in onze gemeente als Gods rentmeesters mogen en moeten leven en werken. Vaak wordt gezegd: wat zet dit nu voor zoden aan de dijk in de grote wereldproblematiek? Maar dat is geen relevante vraag. De christenen en de kerk zullen, hoe klein ook, een voorbeeld, een teken van hoop mogen zijn.

Onze boodschap is alleen dan geloofwaardig als we zelf ernst maken met deze boodschap. Om elkaar te helpen, te stimuleren en te bemoedigen willen wij op 31 maart samen de vragen onder ogen zien en ze leggen in het licht van Gods Woord.

De kerkeraad van Groningen heeft niet lacherig of geïrriteerd gereageerd op de brief, die zij ontving. Maar er is binnen de gemeente een groep gevormd van ouderen en jongeren, die zich samen bezinnen rond de Bijbel op de vragen rondom een verantwoord rentmeesterschap en die de kerkeraad en commissie van beheer zal adviseren in die zaken, waar dat nodig is.

Wat zou het fijn zijn, als vanuit onze beide kerken in de verschillende gemeenten zulke groepen zouden ontstaan, die samen aan de slag gaan. Misschien leren we zien, als we samen met deze ingrijpende zaken bezig zijn, hoezeer wij elkaar nodig hebben.

J. Plantinga, Groningen

Wij in Gods wereld

1. Wij leven in een uitermate boeiende en spannende tijd. In wetenschap, techniek, landbouw, politiek, gezondheidszorg, economie, enz. hebben enerzijds veelbelovende ontwikkelingen plaats, maar anderzijds worden we geconfronteerd met dreigingen en crises.

2. Er behoort recht gedaan te worden aan de onderlinge relatie tussen cultuurproblemen en cultuurdreigingen aan de éne kant en de godsverduistering of secularisatie aan de andere kant. Zonder die aandacht is een juiste cultuurkritiek niet mogelijk en is een verantwoorde houding van de christen in de geseculariseerde maatschappij uitgesloten.

3. De visie op de ontwikkelingen in de maatschappij krijgt diepte vanuit het bijbels licht over de geschiedenis; de geschiedenis wordt gekenmerkt door een fundamentele strijd: die tussen het Rijk Gods en het rijk van satan.

4. Deze strijd in de geschiedenis manifesteert zich ook in alle sectoren van de maatschappij. Tegenover het motief van het zoeken van het Rijk van God – het leven uit de liefde –, staat het motief van de menselijke macht en hoogmoed: het streven naar een godloze cultuur.

5. Temidden van alle onzekerheid en verwarring geeft het perspectief van het Rijk Gods de christen een mogelijkheid om zinvol in de wereld bezig te zijn: '...wat zou het een mens baten, als hij de gehele wereld won, maar schade leed aan zijn ziel?' (Matt. 16:26). In dat perspectief heeft er een omkering van motieven plaats: in de wetenschap gaat het om wijsheid, in de techniek om bouwen en bewaren, in de landbouw om oogsten, hoeden en verzorgen, in de politiek om gerechtigheid, in de economie om het rentmeesterschap, in de gezondheidszorg om voorkomen, genezen en meelijden, enzovoort.

6. In de cultuurstrijd behoedt de liefde ons voor passiviteit, en bewaren ons Gods beloften voor moedeloosheid. Hoezeer ook tot verantwoordelijk handelen geroepen, niet door de mens, maar door Gods tussenkomst in de terugkomst van Zijn Zoon komt het Koninkrijk van God: „Wij verwachten... naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.” (2 Pet. 3:13)

Prof.Dr.Ir. E. Schuurman

Ontmoetingsdag: samen met de kinderen?

– **Nemen we de kinderen wel mee?**
Hebben ze er wel wat aan? Wellicht komt deze reactie bij u op als u het één en ander leest over de ontmoetingsdag. Welnu, we kunnen u geruststellen! Zoals ze bij u in het gezin erbij horen,

zoals ze in Gods huisgezin, de gemeente, erbij horen, zo mogen ze ook op onze ontmoetingsdag er helemaal bij horen! Ze zijn immers volwaardige leden van Gods gemeente, gedoopt, ingelijfd!

Daarom mogen ze op hun niveau volop meedoen, met zingen, bidden, luisteren en werken. Maar net zo goed tot eer van God hun Vader!

Dus... ouders met kinderen, maar ook

– Samen met andere kinderen!

God heeft ons niet alléén geschapen. Juist in gemeenschap met anderen kan ons geloof pas echt groeien!

Dat mogen ook onze kinderen ervaren. Thuis, in de kerk, maar ook op onze ontmoetingsdag!

Ze mogen ervaren hoe fijn het is, samen bezig te zijn tot eer van God. Want Hij staat in al onze programma's centraal!

– Wat gaan we doen?

's morgens:

* praten over Gods schepping, de zondeval, de nieuwe hemel en aarde. Het leven, hier en nu.

* God loven en prijzen met zingen en bidden.

* creatief met dit alles aan de gang gaan.

's middags:

* kijken naar musical en film.

* oefenen voor de slotbijeenkomst in de grote hal.

– Wie organiseren het?

Gemeenteleden uit Zaandam, Zaanstreek-C, Oostzaan, Wormer en Krommenie hopen deze klus te klaren!! Ook voor de allerkleinsten (tot 4 jaar) is er opvang. In de crèche zijn boxen en speelgoed. Voor bedjes moet u zelf zorgen. Opgaven en inlichtingen bij: mevr. Scheltens. Tel. 055-214744. Stelt u al deze mensen niet teleur en kom tot de

– **Conclusie:** naar de ontmoetingsdag? **Ja, samen met de kinderen!!**
Mevr. Fennema-Alblas, Arnhem, 085-434482
Mevr. Scheltens-Lakerveld, Apeldoorn, 055-214744.

Voor jou

Naast het hoofdprogramma zal ook dit jaar weer een jongerenprogramma geboden worden. Letterlijk naast, want terwijl het hoofdprogramma in de grote zaal plaatsvindt hebben wij de concertzaal gekregen die daar net naast ligt. Dat is niet zo erg, want de zaal is goed tegen geluidsoverlast geïsoleerd. We kunnen dus rustig onze gang gaan.

Wat gaan we doen? Wel, zingen natuurlijk. Er is voldoende te zingen, ook als je jong bent. We hebben een muziekgroep uitgenodigd om ons te begeleiden. En daarnaast willen we vooral de tijd nemen voor een optreden van speलगroep Felua. Zij verzorgen een toneelvoorstelling over Blindgangers, mensen die hun geluk zoeken op plaatsen waar het niet is. We zien een voorbeeld in Zacheüs. De mensen van Felua zetten ons eerst aan het denken en zullen ook met ons over het geheel doorpraten.

Bij de keuzeprogramma's zijn we jullie ook niet vergeten. Er zijn allerlei interessante gespreksonderwerpen, maar ook bijvoorbeeld een optreden van de formatie Target. De laatste tijd doet deze groep van zich horen, onder meer door een schitterende single-CD van zanger Ralph van Manen. Zij treden voor ons en jullie op op het hoofdpodium. Daarna is er een tweede optreden van gospelkoor Newland die ons een splinternieuwe musical voorzetten. Je kunt kijken en luisteren naar Job.

Kortom: een programma voor jou. Zorg dat je het niet mist!

De leiding van het jongerenprogramma is in handen van ds. Jan Bouma uit Kampen en ds. Ruard Ganzevoort uit Wormerveer.

"Laat heel de aard
een loflied wezen"

ONTMOETING

zat. 31 maart 1990 Barneveld

Keuzeprogramma's

Ontmoet opbouw

In de pauze wordt in een van de aparte zalen een speciale bijeenkomst georganiseerd, om nader kennis te maken met de schrijvers van OPBOUW.

Onder leiding van ds. **W. Smouter** uit Rijswijk, vertellen de redactieleden over hun schrijfmotieven- en ervaringen. De aanwezigen worden aangemoedigd om kritische vragen te stellen. De schrijvers krijgen de gelegenheid uit te leggen wat ze bedoelen. Na een 'opbouwende' discussie van ongeveer een uur, 'mag' het voor meer lezers en niet-lezers duidelijker worden waarom het zo belangrijk is dat er een blad als OPBOUW bestaat, ook als u het er niet altijd mee eens bent.

Speciale gast: Margreet Maljers uit Alkmaar.

De inmiddels geliefde 'schrijvende huisvrouw', leest voor en vertelt uit eigen werk. Geestverwanten en geïrriteerden kunnen nu persoonlijk met haar kennis maken.

Al met al een sympatiek gebaar van Opbouw om in een ontspannen sfeer nu eindelijk eens de gelegenheid te geven om te zeggen en te vragen wat u op uw hart hebt.

Vooroordelen kunt u na afloop achterlaten in Barneveld.

Maak eens kennis met de mensen en het werk van de Stichting

Als u op de Ontmoetingsdag bent, maak dan ook eens kennis met de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk.

Misschien kent u de Stichting al. Van een gemeentevergadering of van een cursus, voor ouders of voor ambtsdragers of van het N.G.J. of omdat u de Stichting al eens hebt nodig gehad voor problemen.

De Stichting is er. Niet het minst voor hen die nog nooit van de Stichting hebben gehoord. Dat lijkt onwaarschijnlijk, want de Stichting

bestaat dit jaar twintig jaar. En in al die twintig jaar is er regelmatig in de kerken voor het werk van de Stichting gecollecteerd. Maar toch zijn er nogal wat gemeentelieden die de Stichting niet kennen. Volgens een enquête, die vorig jaar is gehouden, maar liefst drie en veertig procent! Misschien zegt u: dat is dan prima! Hoe minder mensen de Stichting kennen, des te beter. Want wie kennis gemaakt heeft met de Stichting heeft te maken gehad met problemen. En die kun je maar beter niet hebben.

Dat is natuurlijk waar. Maar je weet maar nooit. Problemen zijn er voor je het weet, in je huwelijk, je gezin, je eigen leven. En bovendien, wie wil niet voorkomen dat er problemen ontstaan? Wie vindt opvoeden niet moeilijk en welke ambtsdrager gaat het werk in de gemeente gemakkelijk af en wie heeft er geen moeite met leiding geven aan de jeugd?

Voor al deze zaken is de Stichting er. Al twintig jaar lang. En om u over het werk te informeren, is er tijdens de middagpauze van de ontmoetingsdag een speciaal programma, waarin u kunt kennis maken met de mensen en het werk van de Stichting.

In de wandelgangen kunt u ze ook aanklampen, de mensen van de Stichting. Ze zullen een button dragen, met daarop hun naam en functie.

J.A. de Vries, voorz.

Dienen, dat is wel de kortste omschrijving die van het leven van Christus' gemeente gegeven kan worden: ze dient. Dat dienen van de gemeente is drieërlei: Ze dient God, de naaste en de wereld. Nu blijkt in de praktijk, dat dit dienen niet altijd spontaan gebeurt. Vooral in de wat grotere gemeenten is het vaak moeilijk voor de gemeentelieden om een plekje te vinden, waar kan worden meegedaan aan dat drieërlei dienen. Door de grootte van de gemeente vind je niet zo makkelijk 'aansluiting', zeker als het gemeentewerk steeds door dezelfde mensen gedaan wordt. Om ervoor te zorgen, dat alle leden van de gemeente ingeschakeld worden om met hun gaven dienstbaar te zijn, is een goede organisatie van het gemeentelijk leven noodzakelijk. De praktijk leert dat het daar nogal eens ontbreekt. In het keuzeprogramma van de ontmoetingsdag wil ik graag daarover met u in gesprek komen, waarbij ik benieuwd ben naar uw ervaringen in de gemeente (opbouw). Bovendien wil ik u graag wat ideeën aan de hand doen om tot een beter georganiseerd gemeentelieven te komen. Misschien kunt u daar iets mee in uw gemeente.

P. Kurpershoek, Assen

Het verstoorde evenwicht

De vrouw is door God niet geschapen als hulp van de man, maar als volwaardige hulp voor de man.

Van deze door God gegeven plaats is zij door de man in alle eeuwen weggedrukt. Dit verstoorde evenwicht is niemand ten goede gekomen, ook de man niet. In de loop der eeuwen is het evenwicht successievelijk verstoord door: overschatting van de waarde van fysieke kracht en verstand; onderschatting van de waarde van liefde, lijden en karakter; minachting van seksualiteit en voortplanting; romanisering van gezin en moederschap; overwaardering van het seksuele; gering-schatting van het vaderschap; overaccen-tuering van de man als werknemer. Het verstoorde evenwicht, zowel in huwelijk als maatschappij, zou weer enigszins in balans kunnen komen wanneer man en vrouw complementair zouden zijn in alle levensstaken. De beste voorwaarde

voor het streven naar het geschapen evenwicht is de erkenning van Paulus: „En toch, in de Here is evenmin de vrouw zonder man iets, als de man zonder vrouw.” (1 Kor. 11:11)

Verleden en heden laten ons zien dat deze erkenning makkelijk is na te spreken, maar zeer moeilijk is uit te voeren. Kortom, de vraag, aan mannen én aan vrouwen, is gewettigd, of er werkelijk behoefte is aan het door God geschapen evenwicht. Die vraag zou ik u op de Ontmoetingsdag graag willen voorleggen.

E.W. Schaeffer-de Wal

Wij en het milieu

1. Verkeer en vervoer

Eén van de grootste bedreigingen voor het milieu is het gemotoriseerde transport, zowel op nationaal als internationaal niveau. Waar ligt dat aan en wat zijn de oplossingen? Daar gaat het in dit keuzeprogramma over. U kunt de volgende aandachtspunten verwachten:

- het schetsen van de problematiek, toegelicht met cijfers en voorbeelden
- wat is ons eigen aandeel daarin
- het verkeers- en vervoersbeleid en de alternatieven.

2. Landbouw en voeding

In toenemende mate worden we geconfronteerd met de kwalijke uitwassen van de moderne landbouw. Te denken valt aan bijvoorbeeld de langzame vergiftiging van bodem, lucht en water door bestrijdingsmiddelen, pesticiden, mestoverschotten enz. enz. Binnen de landbouw moet duidelijk anders worden omgegaan met de natuur. Wat is er nu precies mis, wat zijn de oplossingen en hoe kunnen we als consument daarin een stimulerende rol vervullen? Daar gaat het in dit keuzeprogramma over.

U kunt de volgende aandachtspunten verwachten:

- problemen in de landbouw, zowel nationaal als internationaal
- relatie voedselproductie en voedselconsumptie (eigen aandeel)
- landbouwbeleid en alternatieven.

Hopende u hiermee van dienst te zijn, wens ik u succes met de verdere voorbereiding.

mevr. J. v.d. Poll-Stapert

Rondom Pop

Popmuziek lijkt soms de belichaming van alle kwade tendenzen in onze cultuur. Er is popmuziek, popmuziekpromotie en christelijke literatuur over popmuziek, die hun best doen om ons dat te laten geloven. Maar klopt dat wel? Blijven we niet te veel steken in vooroordelen en een emotionele anti-reactie als we alle popmuziek op die ene hoop van verderf gooien?

We kunnen niet meer om popmuziek heen. Zeker onze jongeren niet. Het is een opdracht voor de kerk (ouders, scholen) om hen er bij te helpen om op een bewuste manier met popmuziek om te

20 JAAR
CHRISTELIJKE
HULPVERLENING
1970 - 1990

gaan. Het is ook onze opdracht om een licht in onze cultuur te zijn, ook in de wereld van de pop. Dit alles vraagt om bezinning, vanuit een open en nuchtere houding.

Als aanzet tot deze bezinning volgen hier een aantal stellingen, die ik op 31 maart nader zal uitwerken en toelichten:

- 1) Popmuziek is in zijn algemeenheid geenszins het terrein van de duivel. Alles, alle muzikale mogelijkheden zijn door God geschapen, zijn oorspronkelijk goed en kunnen tot zijn eer gebruikt worden. Zij kunnen echter ook misbruikt worden, ten kwade. Goed of kwaad (heilig of zondig) hangt af van de inhoud, de boodschap van een song.
- 2) Pop kan vele boodschappen uitdragen: positief en negatief. Pop vertoont vele gezichten: van leeg amusement tot oprechte ziele-uitingen, van anarchistisch verzet tot positief protest, van assertief poneren van de ik tot zoeken naar geestelijke antwoorden.
- 3) De invloed van muziek – ten goede of ten kwade – is nooit automatisch. De invloed, die muziek op ons heeft, heeft alles te maken met de mate waarin we ons openstellen voor die muziek. Veel gehoorde theorieën over slechte lichamelijke effecten van popmuziek, over adrenalineproductie, productie van geslachtshormonen, bewustzijnsvernauwing enz. bleken bij nader onderzoek niet waar te zijn. Pop is een krachtig medium, maar geen onbeheersbare macht.
- 4) Christelijke popmuziek hoeft niet religieus te zijn.
- 5) De uitstraling van de gospel-popmuziek blijft grotendeels beperkt tot de christelijke subcultuur. Het is daarom een positieve tendens dat een groeiend aantal christelijke popmusici de christelijke platenmaatschappijen, concerttours, platendistributie enz. de rug toekeren en 'in de wereld' hun stem willen laten horen.
- 6) We zouden voor onze eigen platencollectie, feestjes e.d. op zoek moeten gaan naar popmuziek, die geestverwant is, die aansluit bij onze levensvisie. Of die gemaakt is door christenen of niet, is van ondergeschikt belang.

Marleen Hengelaar-Rookmaaker

Beeldende kunst

Dit jaar zal er weer gelegenheid zijn om tekeningen en schilderijen van christen-kunstenaars te bekijken. Een tentoonstelling van vijf kunstenaars geeft een overzicht van de verschillende stijlen waarin de kunstenaars werken. **Pieter Kolbeek** laat zich voor zijn realistische schilderijen inspireren door de bijbel. **Ludie Gootjes** tekent duinlandschappen, in een impressionistische stijl zoekt ze een spanning tussen de getekende lijn en het witte papier. **Anneke Kaai-van Wijngaarden** werkt in series. Vorig jaar maakte zij een 22-delige serie over het boek Openbaringen, al eerder verbeeldde zij de Schepping; uit die serie zullen enkele werken te zien zijn. Anneke Kaai werkt met olieverf op zijde. **Libbe Venema** maakt landschappen en stillevens in gemengde techniek, zijn werk heeft een expressieve uitstraling. **Bert Leguyt** ten slotte, legt de nadruk op de geestelijke aspecten van het dagelijks leven, in een eigen, geabstraheerde, vormtaal geeft hij deze aspecten weer. Deze kunstenaars zullen zo veel mogelijk aanwezig zijn.

Naast deze tentoonstelling is in de Veluwehal nog meer gelegenheid om werk te laten zien. Kunstenaars en amateurs worden uitgenodigd om van deze gelegenheid gebruik te maken en hun werk in Barneveld ten toon te stellen. Voor de goede orde wordt u daarvoor verzocht contact op te nemen met Bert Leguyt, Bernissestraat 61", 1079 ZV Amsterdam, telefoon: 020-427553.

Middagpauzeconcert

Dezelfde personen die in het hoofdprogramma hun muzikale bijdrage leveren, zullen ook optreden in het middagpauzeconcert. Evenals de andere keuzeprogramma's zal deze uitvoering tweemaal drie kwartier plaatsvinden. Zo wordt voor velen de mogelijkheid geboden dit concert bij te wonen. Het gebeuren zult u kunnen meemaken in de Geref. Kerk te Barneveld, die ± vijf minuten lopen van de hal verwijderd is.

Anneke Hoekman uit Nieuwleusen heeft al enige jaren zangles en treedt regelmatig op in haar woonplaats en omgeving. Zij zal het bekende 'Bist du bei mir', van J.S. Bach ten gehore brengen. Van W.A. Mozart zingt ze 'Alleluja', dat vol vreugde op verschillende toonhoogtes herhaald wordt. 'Panis Angelicus', is een lied van C. Franck, dat spreekt van 't hemels brood, dat Christus is. Twee koralen uit de Mattheüs Passion zullen op het programma prijken, en het wondermooie lied: 'Christus heeft overwonnen'. Jan Klok uit Gees speelt al tientallen jaren trompet. De werken die voor dit instrument en orgel worden uitgevoerd zijn van bekende componisten, zoals G.F. Händel (met o.a. Zege Koor uit 'Judas Maccabeüs'), H. Purcell (1e deel uit een Sonate), F.J. Haydn (St. Anthony Koraal). Er zullen twee kerkliederen gespeeld worden, waarbij o.a. een tegenmelodie op de trompet gespeeld wordt. Het orgel bestaat uit twee klavieren: hoofdwerk met 9 registers, rugwerk met 6 registers en pedaal met 4 registers. Het concert wordt door mij geopend met een orgelwerk, nl. een preludium van J.S. Bach, waarbij beide klavieren afwisselend bespeeld worden en zodoende verschil in sterktegraad en timbre optreedt. Het concert wordt afgesloten met: 'Thema met variaties' van H. Andriessen, een orgelwerk vol afwisseling in zwaarte en speelsheid.

Roemenië-aktie

Catechisatieboekjes

De nieuwe catechisatiemethode, die ontworpen wordt door deskundigen uit de Chr. Gereformeerde en Ned. gereformeerde kerken is ook in het Hongaars vertaald. De behoefte aan catechisatiemateriaal is onder de Hongaarse Roemenen zo groot, dat we reeds tot het drukken van dit materiaal zijn overgegaan, zonder dat het benodigde geld aanwezig is. Wilt u in uw gemeente eens overwegen of u hiervoor geld beschikbaar hebt, b.v. in de kas van uw bijbelkring of vereniging? Misschien kunt u nog een inzameling hiervoor houden. Wij staan in Barneveld gereed om het in ontvangst te nemen. St. Aldás Lékesség. G. Haveman, Hoogeveen, tel. 05230-12951.

Catechisatiemateriaal

Voor goed catechetisch onderwijs, is het goed belangrijke zaken te laten opschrijven: predikanten in Roemenië vragen om

deze reden naar schrijfmateriaal, zoals schriften, potloden, ballpennen, gummetjes.

Vandaar het verzoek: neem een schrijfpakket(je) met schrijfbodigheden mee. Schakel ook de jeugd in om veel van dergelijke pakketten bij elkaar te kunnen brengen. Ook zij, die niet naar de Ontmoetingsdag gaan, kunnen vanzelfsprekend een schrijfpakket meegeven aan hen, die wel gaan!

Een apparaat, dat u natuurlijk niet mee hoeft te nemen, maar waar veel gemeenten in Roemenië zeer goed mee geholpen kunnen worden, is een electrisch orgel, en een stencilmachine. Mocht u over dergelijke, **GOED WERKENDE(!)** apparaten kunnen beschikken, en die om andere, dan technische redenen niet meer gebruikt worden, neem dan contact op met O.P. Wolters, De Oeverloper 85 8251 HH Dronten, tel. 03210-13073.

St. De Reikende Hand

Voedsel

Hoewel er al vele transporten naar Roemenië zijn gegaan, blijft de voedselnood daar nog steeds zeer groot. De verhalen van de Roemeniëgangers onder ons zijn wat dat betreft zeer schrijnend. Daarom zijn wij blij met de mogelijkheid, die ons geboden wordt om op de Ontmoetingsdag voedselpakketten van u in ontvangst te mogen nemen. U weet waarschijnlijk wel, wat er allemaal nodig is; meel, suiker, zeep, vlees en margarine in blik, melkpoeder, rijst, peulvruchten, enz. We hopen dat u ook wat dit betreft aan uw Roemeniëse broeders en zusters denkt.

St. Oost Europa Kontakt, 085-649908.

STICHTING
**OOST
EUROPA
KONTAKT**

D.W.L. Milo, Nunspeet

Liefde daalde neer

Als we nog even verder mogen gaan met Keltische liederen? Dan komen we vandaag aan het bekende kerstlied 'Love came down at Christmas'. Een heerlijk lied, door jong en oud meegezongen.

De 3 coupletten hebben niet een bepaald refrein, maar worden toch verbonden door eenzelfde gedachte: het teken, het symbool. Eerst het Goddelijke teken bij Christus' geboorte: de ster van Bethlehem en de engelenzang. Dan de vraag: welk teken is ons antwoord op Gods boodschap? En eindelijk: onze liefde tot God en al zijn mensen is ons teken.

Hier zit iets in van de Keltische triade; de driedelige spreuk, zou men kunnen zeggen. Die spreuk bestaat uit een these, een antithese en een synthese; anders gezegd: een stelling, een tegen-stelling en een conclusie. De achtergrondsgedachte van de Kelt is namelijk altijd de Goddelijke drie-eenheid, die hem van de grootste waarde is. Een 'teken' op zichzelf.

Hier volgen melodie, tekst en vertaling.

1. Love came down at Christmas,
Love all lovely, Love Divine;
Love was born at Christmas,
Star and angels gave the sign.

2. Worship we the Godhead,
Love Incarnate, Love Divine;
Worship we our Jesus:
But werewith for sacred sign?

3. Love shall be our token,
Love be yours and love be mine,
Love to God and all men,
Love for plea and gift and sign.

1. Liefde kwam neer met kerstfeest,
liefelijke liefde, Goddelijke liefde;
Liefde werd geboren met kerstfeest,
ster en engelen waren de tekenen.

2. Laten wij eren de Drie-enige God,
vleesgeworden liefde, Goddelijke Liefde;
laten wij onze Jezus aanbidden,
maar hoe geven wij het heilig teken?

3. De liefde moet ons teken zijn,
jouw liefde en mijn liefde,
liefde tot God en alle mensen,
liefde ons motief en geschenk en teken.

Dit lied, afkomstig van Christina Georgina Rossetti (1830-1894) is een van de bekendste kerstliederen. Zoals u zult weten heeft de Duitse vorst Albert, gemaal van koningin Victoria, in de vorige eeuw invloed op het Britse volk gehad. Niet alleen het gouden of zilveren monogramstempeltje, opgehangen aan de horlogeketting (dat hier nog altijd een Albert genoemd wordt), is door hem geïmporteerd; ook het gebruik van de kerstboom en het zingen van kerstliederen thuis, op vergaderingen, in de kerk, bijzonder in de kerstnacht. Vandaar ook een behoorlijk aantal Duitse Weihnachtslieder in het Britse repertoire.

Van oude tijden af kende Groot-Brittannië de zogenaamde Carols, gezongen kerstvertellingen. Maar deze bleven in familie- en kerkelijke kring. De invoering van Duitse en andere kerstliedjes, soms onbenullig van inhoud, kwam in hoofdzaak van prins Albert. Sedertdien is het kerstrepertoire ook door de middenstand geannexeerd: u hoort de winkelstraten wekenlang gevuld met kerstliederen.

De melodie

Als bij de vorige 2 liederen is ook deze melodie gebonden aan slechts vijf tonen. Het zijn opnieuw de 5 zwarte toetsen van ons klavier, indien we een halve toon hoger spelen dan genoteerd staat. Tot nu toe noemden we deze 5 tonen: do – re – fa – sol – la en daar is niets tegen want de solmisatie (het do-re-mi-systeem) is universeel en op elke toonhoogte toepasselijk.

Maar wanneer we uitgaan van ons moderne muzikaal begrip, en opmerken dat dit lied, evenals de beide vorige, op f eindigt, zouden we geneigd zijn die f als grondtoon, dus als do te aanvaarden. Daar is niets tegen. We kunnen de vijf zwarte toetsen met evenveel recht noemen: sol – la – do – re – mi. En als we vinden dat een lied, in de toonaard f genoteerd, toch eigenlijk een mol moet aangeven, kunnen we die mol rustig toevoegen; de melodie wordt er niet anders van, want die mol komt nimmer tot zijn recht. Althans niet tot zijn recht in de melodie – wel in de begeleiding. En (laten we een stapje verder gaan) als we aan sommige psalmwijzen denken, bijvoorbeeld psalm 116, die twee mollen aan de kantlijn plaatst – dan kunnen we deze melodie ook met 2 mollen versieren; ze wordt er niet anders van.

Deze constatering is niet bedoeld om de zaak ingewikkeld te maken. Is alleen bedoeld om u nader bekend te maken met de vijftonige of pentatonische toonladder, die alle materiaal leverde voor de psalmwijzen, vanaf de tocht door de woestijn tot de ontwikkelingen in het latere Griekenland, verbeterd in Rome door 'paus' Gregorius I, naar wie het Gregoriaans is genoemd. Want – we herhalen het – deze vijftonige reeks levert het materiaal voor **al onze hedendaagse psalmwijzen**, en die zijn toch de moeite waard?

U vraagt naar de herkomst van deze melodie. Ze heet 'Gartan', is uit Ierland afkomstig en vermoedelijk eeuwen oud.

Hattem, De Ontmoetingskerk (1973) foto: H. Algra

Jan K.W. Luth, Heerenveen

Kanten van de canon

Dit artikel heeft de bedoeling het zingen van canons in de gemeente aan te moedigen. Over het hoe en waarom hieronder meer. Eerst iets over de ervaringen met canonzingen in Heerenveen.

Teksten uit het hoofd?

Daarvoor moet ik beginnen bij de jaarlijkse vakantie-bijbelschool. Elke herfstvakantie komen zo'n honderd kinderen drie ochtenden naar 'De As', een wijkcentrum, om te zingen, een bijbelverhaal te horen, te knutselen enz., waarbij elk jaar één bijbeltekst centraal staat. Die tekst wordt via de 'waslijnmethode' uit het hoofd geleerd, d.w.z. dat de woorden van de tekst verdeeld zijn over een aantal leuk uitgeknipte kaartjes die in de goede volgorde aan een lijntje worden opgehangen. De kinderen zeggen de tekst vele keren op waarbij de kaartjes dan één voor één verdwijnen. Uiteindelijk is het lijntje leeg en zit de tekst in het hoofd. Of de tekst zo ook langere tijd kan worden onthouden is niet zeker.

Lied voertuig van de tekst

Wordt de tekst in een muzikaal kruiwagentje gelegd, dan is de kans daarop veel groter: zowel maat, ritme en melodie zijn, samen met de tekst, steunpunten voor het geheugen. In 1988 stond Lucas 19:10 centraal. Die tekst is toen ook aangeleerd op de onderstaande melodie:

Een jaar later zat het liedje er nog in. Met gitaarbegeleiding (o.a. om de slotmaat en de beginmaat bij herhalingen goed op elkaar te laten aansluiten) enige keren na elkaar gezongen, in wisselzang, jongens, meisjes, kleine groep, grotere groep, en tenslotte door allen: op die manier kan zo'n simpel melodietje dat zonder begeleiding overigens weinig te zeggen heeft m.i. goed gebruikt worden met een naar leeftijd en belangstelling heterogene kindergroep.

Met een canon gaat het beter?

In 1989 zongen we *in canon* (voor de duidelijkheid: dat kan lang niet met alle liederen en ook niet met het volgende lied).

Waarom in canon? Niet alle kinderen zijn al zover dat ze in canon kunnen zingen (Gehrels hield de vierde klasleeftijd aan). Nee, een klein deel van de groep maak je het moeilijk. Maar nog niet bij de éénstemmigheid. Een canon voor bijbelschoolgebruik mag niet moeilijk zijn, want niet alle kinderen komen op de drie achtereenvolgende ochtenden. Veel canons zijn wel moeilijk omdat de componist met minstens twee belangrijke zaken tegelijk bezig is: de horizontale en de verticale structuur, de melodiegang en de accoorden die ontstaan bij het meerstemmig zingen. Een goede canon is interessant, mooi en vooral natuurlijk verlossend. Kunst- en vliegwerk houdt geen stand en is hoogstens voor een geoefende zanggroep interessant. Waarom in canon? Gehrels¹ noemt het *spelelement* dat kinderen aanspreekt. „De tweede, respectievelijk derde stem imiteert de eerste, zit haar na zonder haar ooit in te halen, vlucht voor de andere weg zonder ooit gepakt te worden.” De canon (Latijn), letterlijk regel of richtsnoer², heet in het Italiaans Caccia (spreek uit: katsjia) dat jacht betekent en in het Engels Round voor het 'rondzingen', na de slotzin volgt weer de eerste zin enz. Bovendien merkt Gehrels op dat „het 9- en 10-jarige kind bezig is zich een *eigen mening* te vormen en die *tegenover die van anderen* stelt, hetgeen ook in het canonzingen kan worden uitgeleefd.” Ziedaar enkele argumenten pro canonzang, waaraan ik nog toevoeg het *plezier* en het *gemak* van het met iedereen instuderen van één en hetzelfde lied, de wetenschap daarna *alleen samen* de meerstemmigheid te kunnen verwezenlijken

waarbij men gedwongen is goed *naar elkaar* te (blijven) *luisteren* (zingen met de vingers in de oren, waartoe jonge kinderen nogal eens geneigd zijn is natuurlijk onmogelijk: het jonge kind geeft daarmee aan dat het nog niet in staat is tegelijkertijd naar zichzelf en naar anderen te luisteren).

Allemaal goed en wel, maar nu weer terug naar het uitgangspunt: het aanleren van een tekst waar het in de vakantie-bijbelschool allemaal om was begonnen. Bij het in canon zingen wordt de tekst vele malen spelenderwijs herhaald waardoor opname in het geheugen wordt vergemakkelijkt. (Let wel: het gaat om het DOEN. Het luisteren naar een canonuitvoering is vaak maar korte tijd boeiend, omdat de tekst in de polyfonie niet of nauwelijks te verstaan is en omdat men muzikaal in een kringetje ronddraait.) In de vakantie-bijbelschool ging het goed zo. De in canonvorm aangeleerde tekst werd in veel gezinnen ook thuis gezongen.

Van de bijbelschool naar de kerk. Kerkmensen hoeven geen teksten uit het hoofd te leren? Die hebben toch een concordantie? Kerkmensen hebben, willen ze wel een tekst onthouden, toch geen hulpmiddelen als een lied of een canon nodig? Ouderen kennen grote delen van de catechismus uit het hoofd zonder die te kunnen zingen. De canon in de betekenis van de 'lijst van erkende bijbelboeken' kennen ze ook.

Woorden schieten te kort. Zingen met Mozes

Toch denk ik dat ook ouderen graag zingend leren. In Deuteronomium 31:19 draagt God Mozes zelfs op: „Nu dan, schrijf dit lied op en leer het de Israëlieten, leg het hun op de lippen, opdat dit lied Mij tot getuige zij tegen de Israëlieten.” God laat Israël het 'kort begrip' leren in de vorm van een lied! (Mehrtens)³. Bij vers 21: „Wanneer dan vele rampen en benauwdheden hen treffen, dan zal dit lied tegen hen getuigenis afleggen, want het zal in de mond van hun nageslacht niet verstommen” zegt Mehrtens: „dit lied zal pas begrepen worden in dagen van benauwdheden. Vooreerst gaat het Israël dus ver boven de pet, het is allerm minst 'aangepast' aan het verstand. Juist voor de dagen der benauwdheid is het gemaakt en ook dan zullen ze het moeten zingen. Opzeggen is niks, want juist het

ZINGEN in de benauwdheid heeft de dimensie van het geloof, dat weet dat achter het zwartste zwart toch iemand staat die wij Vader mogen noemen." En verder schrijft hij: „Hier is toch duidelijk, dat het zingen niet een barometer behoort te zijn van onze gemoedstoestand, maar, integendeel, een weerbericht van God onze Vader, en dat bericht is *bestendig!*”

Wanneer zingen, wanneer zeggen?

Zingen is niet iets voor kinderen speciaal, maar voor jong en oud. Zingen: tekst en melodie worden tot lied. Het lied vloeit samen met de mens zelf en – aan de andere zijde – met Hem die plaats wil nemen op deze lofzang⁴. Een intense beleving! Het spreken lijkt meer beheersbaar. Ook het zingen van psalmen en gezangen met een wat langere, verhalende tekst roept niet altijd een speciale zingbeleving wakker. Dergelijke teksten – ik denk b.v. aan psalm 106 en gezang 6 – zouden m.i. ook gelezen kunnen worden. Zingen is iets heel speciaals. In de eredienst zou het zingen misschien bewuster beleefd kunnen worden als een middel dat gebruikt (genoten) wordt als woorden alleen te kort schieten. Psalm 107 leent zich m.i. uitstekend voor het laten lezen van de berijmde verzen m.u.v. de verzen 4, 7, 10, 15 en 20 die door de gemeente worden gezongen. Saai? Geenszins. Het gezongen refrein met z'n vrijwel gelijkblijvende tekst wordt steeds opnieuw en steeds weer anders 'opgeladen' door de tussenliggende teksten.

Terug naar de canon

En met dit voorbeeld stap ik weer over naar de canon met z'n korte, zich herhalende tekst. Die herhaling kan ons in vervoering brengen: de tekst krijgt steeds opnieuw de kans om op ons in te werken. En ook de muziek houdt ons in z'n greep. Als we, indien aanwezig, orgel, piano en/of andere instrumenten succesvol laten meespelen met de melodie, met accoorden of met binnen die accoorden blijvende omspelingen dan moeten we wel mee in de stroom. Verrukkelijk toch? Of iets om bang voor te zijn? Eerst iets los maken en dan... ach, ik zou zeggen, begin maar gewoon, en maak inderdaad ook een afspraak voor het einde (7 keer zingen wordt al wat, 2 keer sterk, 3 keer zacht en 2 keer sterk: 1 keer sterk of zacht kan niet omdat het sterk en zacht zingen elkaar in de canon overlapt) omdat we anders misschien in dezelfde situatie verzeild raken als bij menig sprookje dat aldus eindigt: „op het paleis werd een groot feest gehouden. Als je hard loopt kun je misschien nog meedoen!”

De praktijk

Tenslotte nog wat praktische aanwijzingen. Waar vinden we geschikte canons? Wie leert ze ons en op welke tijd? Wie geeft aanwijzingen bij de uitvoering?

Canons voor kerkelijk en, in mindere mate, voor bijbelschoolgebruik vinden we b.v. in een canonboekje dat is uitgegeven door de stichting centrum voor de kerkzang, uitgave 110. Dat bevat 30 canons, de meeste op letterlijke bijbelteksten. De nummers 5, 20, 22, 25, 26, 29 en 30 zijn goed te zingen, en daarna de nummers 6, 11 en 13. Verder ben ik bereid om zelf een canon te schrijven bij een tekst die u hebt uitgekozen. Schrijft u dan een briefje en vermeldt u dan ook door welke groep die canon moet worden gezongen (groeps grootte, verdeling m/v, kinderen, of er instrumentalisten mee kunnen doen, enz.). Mijn adres is: J.K.W. Luth, Eendenkooi 21, 8446 RA Heerenveen.

Wie leert de gemeente een canon aan? Iemand uit het onderwijs of de organist/pianist m/v? Een ouderling of een jongeling? Als het maar iemand is die zingt! Alleen voorspelen is niet direct genoeg. Zingend aanleren en niet pratend. Wel kunnen de melodiestrongen met de hand worden meegemeten. Pas als de melodie éénstemmig goed zit kan met meerstemmig zingen worden begonnen. Ook daarbij voorzingen. Bij de in dit artikel opgenomen canon bij Lucas 1:68 is de inzetopeenvolging voorgezongen dus: „Geloofd zij de He- Geloofd zij de He-” enz. Wanneer leren we een canon (of een ander nieuw lied)?

In Heerenveen doen we dat voorafgaand aan de dienst. Bij deze canon oefenden we zondagsmorgens éénstemmig, zondagsmiddags twee-stemmig (koorgroep en gemeente) en op de eropvolgende kerstmorgen zong de gemeente vierstemmig. De oefeningen namen niet meer dan 8 minuten in beslag. Door de opbouw van één- naar twee- en naar vierstemmigheid ontstond het feestelijke gevoel van „'t zal ons benieuwen hoe dat klinkt!”. De gemeente knapt het zelf op. Ook instrumentale toevoegingen kunnen door weinig geoefenden worden meegespeeld (hopelijk moedigt het aan tot meerdere oefening). Deze canon wordt begeleid met afwisseling van F- en C-septiemaccoorden. Het F-accordeo omvat de tonen f, a en c, het c-7accordeo de tonen c, e, g en bes. De c komt in beide accoorden voor en kan dus (op een klankstaaf b.v.) steeds blijven meeklinken binnen het ritme, de andere tonen wisselen elkaar steeds op de helft van de maat af. Slagwerk verder met mate, en alleen bediend door maatvastelieden! Van ieder die dat graag wil doen moet de leider weten of het maatgevoel voldoende aanwezig is.

Bij de uitvoering moeten er zo wei-

nig mogelijk aanwijzingen worden gegeven. Het oefenen is voorbij. Om ieder de kans te geven mee te kunnen doen is het wel verstandig dat b.v. de volgende afspraak wordt gemaakt:

1e keer: koorgroep éénstemmig,
2e keer: koor + gemeente éénstemmig,
3e keer: begin van de canon in 4 (of in 6) groepen: in dit geval dan na b.v. 5 keer zingen eindigen op de halve noot f (en niet op de c).
Om zo al zingend 'rond te trekken'. „Zingen, dat is de aangemeten houding van het geloof dat weet, dat de muren zullen vallen omdat zij al gevallen zijn⁵.”

Noten:

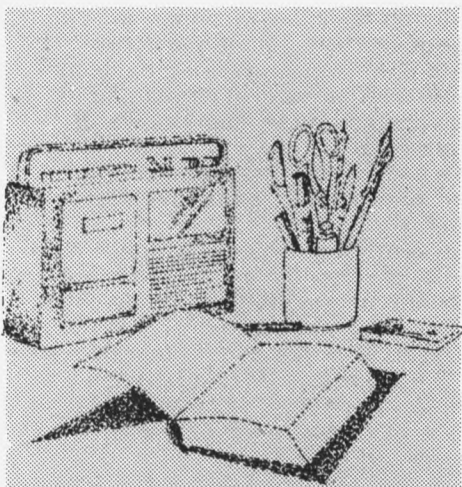
¹ Gehrels, W., Algemeen Vormend Muziekonderwijs, blz. 39

² Bouman, L.C., Vreemde woorden in de muziek

³ Mehrkens, F., Kerk en muziek blz. 103

⁴ idem, blz. 59

⁵ idem, blz. 149

Jeugdtribune

R.R. Ganzevoort, Wormerveer

Help, ik hou van een ongelovige!

Wat moet je doen als je verliefd bent op iemand die niet gelooft? Daar gaat het over in dit artikel. Mag je verkering hebben met een ongelovige? Hoe belangrijk is geloof in een verkeringsstijd. En wat is verkering eigenlijk?

Wat is verkering

Voor de één is verkering een directe aanloop op een huwelijk, voor de ander is het niet meer en minder dan een onschuldig tijdverdrijf. Meestal is het een kwestie van hoe ouder hoe serieuzer. Voor de duidelijkheid gebruiken we het woord verkering alleen voor die relaties waarin je bezig bent elkaar zo te leren kennen dat je ontdekt of je bij elkaar past, en of je met deze jongen of meisje je leven verder wilt delen. Verkering is een proeftijd waarin je elkaar weer los kunt laten zonder onherstelbare brokken te maken. In die proeftijd is het belangrijk je af te vragen wat wel en niet goed is voor een relatie.

Gevoel of verstand

Het zal je maar gebeuren dat je verliefd wordt op iemand die niets van God wil weten. Een heiden zogenoemd. Het woord 'heiden' gebruiken we niet veroordelend, maar net als in de Bijbel simpelweg als omschrijving van wie niet gelooft. Met je gevoel kun je misschien niet zonder hem of haar, terwijl je verstand misschien tegen je zegt dat het niet zo verstandig is. Wanneer je de boekereeks en TV-series moet geloven hoor je dan je gevoel te volgen, maar als je kijkt naar de puinhopen die daardoor ontstaan, het wederzijdse overspel en de gebroken relaties is het wel duidelijk dat dat gevoel niet altijd de goede weg wijst.

Ook het verstand is dan niet zaligmakend, maar je kunt wel met je verstand zoeken naar wat goed is. Gevoelens zijn wat dat betreft onbetrouwbaar, omdat ze tijdelijk zijn, wisselvallig. Veel belangrijker dan dat is een goede basis waardoor je weet dat je van elkaar op aan kunt. Liefde, overgave, leven voor elkaar is belangrijker dan een roze bril. Als de jongen of het meisje van je dromen niet gelovig is komen er heel wat vragen naar boven die beantwoord moeten worden. Vaak wordt er heel makkelijk gezegd dat je geen relatie mag hebben met een ongelovige. Te makkelijk. Maar laten we de argumenten dan eens kritisch op een rijtje zetten.

Het gaat toch nooit goed

Eén argument is: het gaat toch nooit goed. Als – bijvoorbeeld – je ouders dat tegen je zeggen is je reactie al gauw dat je heel wat mensen kent bij wie het wel goed gaat. Dat is waar. Die voorbeelden zijn er. Er zijn helaas ook heel wat voorbeelden waarin het niet goed gaat. Bovendien is het vaak zo dat het goed gaat in die relaties waarin de gelovige partner ook niet zo sterk betrokken is bij het geloof. Als dat wel zo is, is het bijna altijd een heel moeizame relatie waarin steeds weer de geloofsstrijd om de hoek komt kijken. Je kunt een manier van samenleven vinden, maar het struikelblok blijft er liggen. Je kunt wel praten over dit argument, maar het is te weinig.

God wil het niet

Een veel beter antwoord is dat het van God niet mag. Je kunt je heel gauw boos maken over zo'n antwoord, maar je moet het wel serieus nemen. Want als het inderdaad zo is dat God het verboden heeft, dan is het probleem niet langer wat mag en wat niet, maar of jij wel bereid bent God te gehoorzamen. Dus moeten we maar kijken of de Here God het verboden heeft. Daarom kijken we naar de Bijbel, want daarin heeft God laten zien wat Hij wil en niet wil. Een aantal teksten zijn van belang. In de eerste plaats zijn er in het oude testament een heleboel teksten die duidelijk maken dat Israël zich niet mag vermengen met de vreemde volken. Als ze het land Kanaän binnentrekken zijn relaties met de inwoners verboden: „Gij zult met hen geen verbond sluiten en hun geen genade verlenen. Gij zult u ook niet met hen verzwaren; uw dochters zult gij aan hun zonen niet geven, noch hun dochters nemen voor uw zonen, want zij zouden uw zonen van Mij doen afwijken, zodat zij andere goden zouden dienen en de toorn des Heren tegen u zou ontbranden” (Deut 7:2-4). Het is voor Israël levensgevaarlijk om zich

daarmee in te laten. Niet omdat andere volken slechter of minder waard zijn dan Israël, maar omdat ze andere goden hebben. Het is geen racisme. Wanneer je dus verkering zou hebben met iemand van een ander volk of ras zou daar geen Bijbels bezwaar tegen zijn. Iemand die God niet dient is geen relatie die past bij een kind van God.

Je hebt geen goede basis

Een volgend argument is dat je in een relatie met een ongelovige geen goede basis hebt. In 2 Corinthiërs 6:14 staat het zo: „Vormt geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeen met wetteloosheid, of welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial, of welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige? Welke gemeenschappelijke grond heeft de tempel van God met de afgoden?” Heel krachtig wordt gezegd dat er geen enkele basis is voor een relatie tussen een gelovige en een ongelovige. Dat wat voor de gelovige het belangrijkste is is voor de ongelovige onbelangrijk. Wat is dat voor liefde als je weet dat degene die je liefhebt niet net als jij eeuwig mag leven? Of denk je dat je hem of haar wel tot geloof kunt brengen? „Hoe kun je weten, vrouw, dat je je man zult redden? Of hoe kun je weten, man, dat je je vrouw zult redden?” (1 Cor. 7:16) Als je geen goede geloofsbasis hebt voor je relatie bouw je je huis op het zand, en dat houdt geen stand als de stormen komen.

Wie is belangrijker

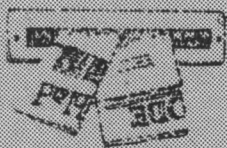
Wanneer je een relatie begint met een ongelovige doe je God tekort. Hij wil de eerste, de belangrijkste in je leven zijn. Geen andere goden voor zijn Aangezicht. Als je dan de belangrijkste relatie in je leven aangaat met iemand die niet gelooft zet je God op de tweede plaats. Je zegt dan eigenlijk dat je ook kunt leven zonder Hem, want je kunt zelfs je leven delen met iemand die Hem niet kent. Misschien klinkt het wat scherp, maar eigenlijk is het een soort verraad aan Christus. Je zegt met zo'n relatie dat het niet uitmaakt of iemand gelooft. Met alles wat je verder kunt zeggen is dus het belangrijkste argument: het mag niet. God zegt dat je het niet moet doen. Dan kun je heel lang praten over wat jij graag wil, maar dat is dan jouw probleem. Als God het verboden heeft is het de vraag of je God wil dienen of niet. Dan is de vraag hoe belangrijk God is. Wil je Hem gehoorzamen? Ben je bereid iets op te offeren omdat je weet dat zijn weg de beste is, of ga je eigenwijs verder.

Dat is een moeilijke vraag. Het zal heel wat strijd kosten. Soms vraagt de Heer een offer van je. Je krijgt wel veel meer zegen dan je moet offeren, maar het offer doet soms pijn. Gods weg is de weg van gehoorzaamheid, van Hem volgen. Ben je daartoe bereid? Wie is belangrijker voor je? Je vriend(in), of je Vriend die zijn leven voor jou gegeven heeft?

Gespreksvragen:

- * wat betekent verkering voor jou?
- * zou je niet bij voorbaat moeten zeggen dat je geen verkering wilt met een ongelovige?
- * welke voorwaarden heb je voor een partner? Waar moet hij/zij aan voldoen?
- * hoe belangrijk is de Here Jezus voor jou?

Persschouw

Etalage en magazijn

Ieder mens heeft een etalage. Overal waar u bent, etaleert u iets, dat karakteristiek is voor de mens die u bent. Daar wordt iets zichtbaar van de achtergronden van waaruit u leeft, van uw levensovertuiging, van uw geloof.

Ieder mens is met zijn houding, met de woorden die hij spreekt, met de daden die hij doet, een etalage van zijn geloof.

Of van zijn ongeloof.

Op de een of andere manier wordt in het leven van iemand die gelooft dat Jezus Christus de Zoon van God is, duidelijk, dat dit geloof voor hem van beslissende betekenis is.

Wie met zo iemand in aanraking komt, merkt dat.

Het wil niet zeggen dat hij de hele dag loopt te preken of dat hij om de haverklap de geloofsbelijdenis begint op te zeggen.

Maar in ieder geval wel, dat wat in de etalage van zijn leven te zien is, niet anders is dan wat in de winkel onder de toonbank ligt of achter in

de winkel in het magazijn ligt opgeborgen. Aan kerkmensen wordt nogal eens verweten, dat de waren, die zij in de etalage uitstallen, er heel anders uitzien dan de woorden, die zij achter de schermen hoog houden.

In het magazijn geldt, dat de Here God barmhartig en genadig is, lankmoedig en rijk aan goedertierenheid. Maar in de etalage merk je daar weinig of niets van. Daar geldt: oog om oog en tand om tand. Daar wordt je het mes op de keel gezet. Daar wordt eindeloos doorgezeurd over kleinigheden.

In het magazijn wordt het als een kostbaar goed bewaard: God was in Christus de wereld met zichzelf verzoenende, door hun overtredingen hen niet toe te rekenen. Maar wat daarvan over de toonbank komt is wel erg mager. Er wordt veel onverzoenlijkheid verkocht en overtredingen worden breed uitgemeten. Het woord 'verzoening' kan er niet af. Het besterft op de lippen.

In het magazijn ligt een geweldig stuk muziek opgeslagen. Daar wordt het hooglied van de liefde gespeeld. Geloof, hoop en liefde, maar de meeste van deze is de liefde. Die niet opgeblazen is, die niemands gevoel kwetst, zichzelf niet zoekt, niet verbitterd wordt, het kwade niet toerekent...

Maar in de etalage zijn zulke artikelen niet te vinden. Het lijkt allemaal erg op die winkelier, die een bord in zijn etalage had gezet: wat u hier niet vindt, vindt u binnen.

Mensen, die geloven aan de God en Vader van Jezus Christus, maar het geloof ligt veilig opgeborgen in het magazijn van hun leven, misschien ook wel opgestapeld in de winkel, maar in de etalage wordt het niet zichtbaar.

Daar hebben ze een bord: wat u hier niet vindt, vindt u binnen.

De winkels met hun etalages.

Iedereen heeft een etalage.

Misschien hebt u helemaal geen winkel, maar een etalage hebt u wel.

Overal waar u bent. Overal waar u heen gaat.

Want daar wordt iets zichtbaar van de achtergronden, van waaruit u leeft, van uw levensovertuiging, van uw geloof.

Ook van uw ongeloof.

„Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken.”

Wat in uw magazijn ligt, moet in uw etalage te zien zijn – Aan de straatkant

Dit artikel van de hand van Mr. Dr. J. Meulink knipten wij uit het mededelingenblad van de Ned. Gereformeerde Kerk te Enschede Zuid: 'TOT UW DIENST'.

Het is een uitstekend ding, dat Dr. Meulink zo de vinger legt bij een bijzonder zwakke plek in het leven van de christenen. Een tweeslachtige houding in de beleving van het evangelie blokkeert de doorbraak

van het Godsrijk. Wat dat betreft is dagelijkse zelftoetsing absolute noodzaak!

Alleen christenen, die mensen zijn uit één stuk, worden door de Heer der kerk, Jezus Christus, gefeliciteerd. (zie Mattheüs 5:8).

Bij „reinen van hart” gaat het namelijk niet om morele reinheid, maar om religieuze reinheid. Het verraadt tegelijkertijd de diepe ernst van onze opstelling naar binnen en naar buiten toe. Het gebed om bewaring en vermeerdering van de kerk (zie zondag 48 H. Cat.) vraagt onze permanente positieve geloofsinzet!

Enschede, O. Mooiweer

Wat gebeurde er in Nijmegen?

We waren bijeen in het huis van broeder Meima en na een levendige bespreking troffen we bij de collecte een enveloppe aan. Die was afkomstig van de zusters Ursulinen, in wier kapel de nederlandse gereformeerde kerk op zondagen bijeenkomt.

En wat zat er in? 1000 gulden! Rome op zijn best.

Dan gaat er wel iets door je heen in het Willibrordjaar.

Zo mocht broeder Willibrord beginnen in Nederland met de ene en ongedeelde kerk en nu liggen de denominaties voor het oprapen, helaas ook in Afrika.

Toch gaan we vol hoop en verwachting verder met de verkondiging van het Evangelie in zoeloeland, met het jeugdwerk, met de kadervorming, met de gemeenteopbouw en met de predikantenopleiding.

Het is God die dit alles doet.

Missio Dei – zending van God.

Hij leidt alles, gedreven door zijn verlossingswil, want Hij wil niet, dat iemand verloren gaat.

Dit alles in een veranderend Suid-Afrika, waarin ontspanning het woord van de dag is. Wie weet, komt er nog eens aan de zuidpunt van Afrika een land, waarin zwart en blank in bestendige vrede samenleven, waarin mensenrechten voor allen gegarandeerd zijn, wanneer blank en zwart elkaar de hand reiken tot een betere samenleving.

Ik had een droom en een gebed.

Dit artikelje kwamen we tegen in 'BAYEDE' – Heil de Koning – Mededelingen over het zendingswerk van de Ned. gereformeerde kerken van Bunschoten-Spakenburg en Leerdam. Het werd geschreven door de zending van Leerdam, Ds. R. Keensenberg, die na een verlofperiode korte tijd geleden opnieuw naar het zendingsveld in Zuid-Afrika vertrokken is.

Wat gememoreerd werd mag ons stimuleren het missionaire werk van onze kerken een warm hart toe te dragen! Zending blijft Rijkstaak no 1. Als we ons dat bewust zijn zullen we onze volle medewerking verlenen in gebed en offer!

Enschede, O. Mooiweer

Project Serve/Youth for Christ Diakonale werkvakanties

In de zomer van 1989 zwermde zo'n 150 jongeren uit naar Hongarije, Kenya, Israël, Rome en Parijs. Ze reisden naar deze bestemmingen om er te gaan werken.

Samen met jongeren uit die landen zelf hielpen ze in allerlei projecten. In Hongarije bijvoorbeeld werd er gewerkt in en aan de huizen voor geestelijk- en lichamelijk gehandicapten.

De namen van deze huizen zijn ook in NGK-kring niet onbekend. Al jarenlang is er allerlei steun gegeven aan de huizen in Almasneszmély, Órbottyán, Cegléd en Nyiregyháza. Deze instellingen gaan uit van de Gereformeerde Kerk van Hongarije. De jongeren hebben geholpen in de verzorging, in de keuken, de tuin, bij renovatiewerkzaamheden e.d. Twee meisjes zijn drie dagen bezig geweest met het wegwerken van een kamer strijkgoed!

Er werd gewerkt in kleine groepjes van maximaal 9 jongens en meisjes. Zes jongeren uit de NGK te Lisse hielpen een predikant bij het bouwen van een pastorie en knapten een tuin

bij een bejaardenhuis op. De gehele gemeente heeft meegeleefd en een deel van de reis financieel mogelijk gemaakt.

Ook dit jaar hoopt Project Serve een aantal projecten te kunnen realiseren in de Derde Wereld, Oost-Europa en in een aantal Westeuropese en Amerikaanse steden. De gedachte achter deze projecten is allereerst jonge mensen bewust te maken van de nood die er wereldwijd heerst en hen in staat stellen concreet dienstbetoon in praktijk te brengen. Daarnaast kan deelname aan zo'n project enorm vormend zijn voor de jongeren zelf. Bovendien ervaart men aan den lijve hoe mensen in een andere cultuur hun geloof beleven. Dat is niet alleen boeiend maar kan ook een verdieping van het eigen geloofsleven betekenen. Het streven is de projecten te organiseren in samenwerking met hulpverleningsorganisaties in Nederland. Zo wordt er in Bangalore (India) samengewerkt via Tear Fund met de Divya Shanti Christian Association (waarvan de

weeshuizen in Bangalore gesteund worden door St. Redt een Kind). Op deze wijze ontstaat er een werkverband waardoor de jongeren ook na deelname aan de projecten (actief) betrokken kunnen blijven bij 'hun' project.

Aan die follow-up wordt dit jaar veel aandacht besteed. Project Serve wil uitgebreid stilstaan bij de ervaringen van de deelnemers en kaders aanreiken waarbinnen ook in Nederland zelf aan de slag kan worden gegaan. Overigens werd ook buiten Nederland wat gedaan met de ervaringen van zomer 1989: Eén deelnemer heeft direct na de reis haar werk in Nederland opgezegd en werkt sinds oktober in Cegléd (Hongarije) in het tehuis aldaar voor geestelijk- en lichamelijk gehandicapten!

Er zijn nog plaatsen vrij deze zomer...

Jan Bakker
Project Serve (Buitenland)

ROME
voedsel-en opvangproject

PARIJS
diverse projecten o.a. Jean Vanier

LISSABON
hulp predikant kindertehuis

POLEN
hulp predikant verbouwing

**TSJECHOSLO-
WAKIJE**
hulp bij bouwen kerk

HONGARIJE
tehuizen voor gehandicapten

ISRAËL
bejaardenwerk, Jeruzalem

GHANA
in- en aan ziekenhuis

BURKINA FASO
school, aanplantingen, europees team

BRAZILIË
landbouwcoöperaties

INDIA
bouw en sociale dienstverlening

FILIPINIEN
medische- en sociale hulp sloppenwijk

KENYA
kerkje/school, slums

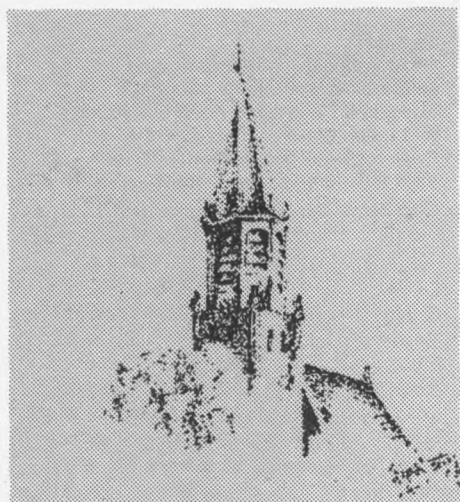
Schrijf een briefkaartje naar onderstaand adres of bel even.

Je krijgt de uitgebreide gids dan zo snel mogelijk toegestuurd.

PROJECT SERVE, POSTBUS 274, 3970 AG DRIEBERGEN
TEL. 03438 - 16044 OF 15744 (TOESTEL II)

PROJECT SERVE

IS EEN INITIATIEF VAN YOUTH FOR CHRIST NEDERLAND.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Deventer

Drs. A.M. van Leeuwen neemt op 4 maart afscheid van de Gemeente in een Dienst des Woords, welke plaatsvindt in de Evangelisch Lutherse Kerk, Smedenstraat 276 te Deventer. Aanvang van de dienst is 14.30 uur.

Part-time-beroep

Candidaat H. van Winkelhoff te Veldhoven is bereid part-time-beroepen in overweging te nemen. Hij is telefonisch bereikbaar onder nr.: 040-544993.

Ned. Geref. Kerk van Maastricht

Het scribaat van de kerk berust bij: mevr. R.J. Harder-Timmerman, Noterborg 41, 6228 CZ Maastricht. Tel.: 043-617547.

Het adres van de Zendingscommissie luidt: Fam. W. Legemaat, Welsdaal 96A, 6228 JC Maastricht. Tel.: 043-614918.

Verkort verslag van de vergadering van de regio Utrecht, gehouden 1 februari 1990

Een woord van hartelijk welkom wordt gericht tot broeder B.J. Eikelboom, aanstaand predikant te Loosdrecht, die in de vergadering is voor het afsluitend onderzoek. Enkele feiten uit de afgelopen maanden worden gememoreerd, o.a. dat ds. Tj. Baron op 4 januari jl. vertrokken is naar het zendingsveld in Zuid-Afrika (Nqutu-district). Ds. W. Borgdorff wordt gelukgewenst met het door de kerk van Sliedrecht op hem uitgebrachte beroep. Hem wordt wijsheid toegewenst in de overweging van dat beroep. Afsluitend onderzoek van broeder B.J. Eikelboom. De met het oog hierop vereiste stukken worden nagezien, deels gelezen, en in orde bevonden. Bij het eerste onderdeel – uitleg Oude Testament – wordt het onderzoek gedaan door drs. H. de Jong.

Uitgangspunt is Jona 2.

Ds. M.R. van de Berg neemt het onderdeel 'uitleg Nieuwe Testament' waar, aan de hand van Galaten 5. Een gesprek over de prediking wordt geleid door br. F. de Vries en drs. W. Borgdorff. Om het gesprek wat 'handvat' te geven is door broeder Eikelboom een preekschets gemaakt over Lucas 19:11-27 (de gelijkenis van de ponden).

Naar de 'visie op ambt en gemeente' (het vierde onderdeel van het examen) wordt gevraagd door ds. J.M. Mudde.

Het vijfde onderdeel is 'ethische vragen en geloofsvragen'. Dit onderdeel wordt gedaan door drs. W.C. Moerdijk.

Tenslotte wordt nog met broeder Eikelboom gesproken over de catechese door drs. W. Borgdorff. Het hele onderzoek verloopt alleszins bevredigend en mondt uit in een gunstige uitslag. Broeder Eikelboom wordt daarmee gefeliciteerd. Er is blijdschap en dankbaarheid bij allen in de vergadering over deze goede gang van zaken. Er is bovenal dank aan de Here.

De volgende vergadering zal op korte termijn gehouden moeten worden, omdat er een aanvraag is van broeder A. Boshuizen, gesteund door de kerk van Houten, voor een toelatingsonderzoek tot het ambt van dienaar des Woords. Als datum wordt aangehouden 5 april a.s.

Bij de uitwisseling van nieuws uit de kerken wordt o.a. opgemerkt dat het nog stroef loopt met de door alle kerken, in landelijke vergadering, beloofde steun aan de Soembanese kerken.

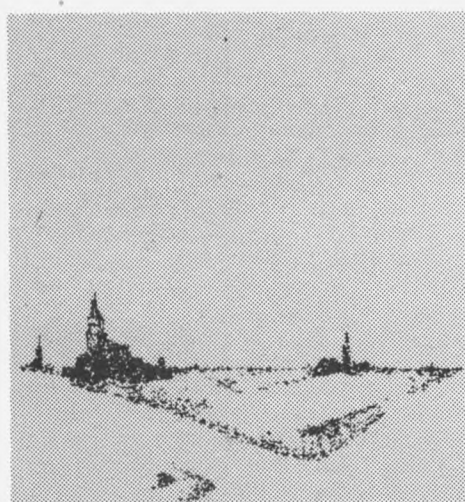
De kerk van Nieuwegein dankt voor alle verleende steun. Die steun zal voortaan gelukkig niet meer nodig zijn.

Er wordt herinnerd aan de al eerder gemaakte afspraak om in een regiovergadering eens van gedachten te wisselen over allerlei vragen in verband met de (methode van) catechese. Dat zijn vragen die in alle kerken leven. Daarom is het zaak de gemaakte afspraken niet te vergeten.

De kerk van Loosdrecht meldt tenslotte dat kandidaat B.J. Eikelboom, zo de HERE wil, bevestigd zal worden op zondag 18 februari a.s., in de morgendienst van 9.30 uur. Op diezelfde zondag zal hij, dan als dominee B.J. Eikelboom, zijn intrede doen in de middagdienst, die begint om 17.00 uur. De kerk van Bunschoten-Spakenburg zal, als roepende kerk van deze regiovergadering, in ieder geval een afvaardiging sturen naar de intrededienst. Andere belangstellenden zijn uiteraard ook van harte welkom.

Ned. Geref. Kerk van Sliedrecht

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op ds. W. Borgdorff, predikant te Doorn.

Uit breder kring

Verband Scholen Geref. Belijdenis (V.S.G.B.)

Op zaterdag, 10 maart a.s. zal in het congrescentrum DE AKER te Putten een **onderwijscongres** worden gehouden, verbonden aan de jaarvergadering van het V.S.G.B. **Aanvang 11 uur v.m.** Spreker: **Drs. C.M. van den Hoek**, directeur van de p.c. schoolbegeleidingsdienst 'Centraal Nederland', tevens voorzitter van de stichting 'Bijbel en onderwijs' en eindredacteur van het christelijk schoolblad 'De School met de Bijbel'. Onderwerp: **'Het functioneren van de grondslag in de dagelijkse schoolpraktijk... en naar 'buiten''**. Waarom dit onderwerp? Telkens weer komt de vraag naar voren welke betekenis de grondslag van een schoolvereniging vandaag nog heeft voor de dagelijkse schoolpraktijk, dus voor de kinderen, hun ouders, de onderwijsgeveenden en het gegeven onderwijs. En... wat zegt die grondslag een buitenstaander nog? Blijkt die voldoende uit hetgeen de school uitdraagt? Is de grondslag ook voldoende om aanvallen van buitenaf te weerstaan? Zo zijn er nog wel meer vragen te stellen. Zo bezien is het onderwerp dus actueel. De heer van den Hoek kennende, belooft het een uiterst interessante en leerzame bijeenkomst te worden. In de middagvergadering, die om **half 2** begint zal er ruime gelegenheid worden geboden om met de inleider en met elkaar van gedachten te wisselen. De bijeenkomst zal **± half 4** beëindigd worden. Bestuursleden, onderwijsgeveenden, ouders... het is een onderwerp dat **U allen** aangaat. Daarom zijn alle belangstellenden van binnen en buiten het V.S.G.B. hartelijk welkom! Er is bij DE AKER (vlak bij het raadhuis) ruime parkeergelegenheid voorhanden. Graag tot ziens! Nadere informatie bij het secretariaat: tel. 023-245204.

1940

13 maart

1990

Leer mij uw wil te doen, want Gij zijt mijn God,
uw goede Geest geleide mij in een effen land.
Psalm 143:10 (trouwtekst)

Met dankbaarheid hopen wij te gedenken dat onze ouders en grootouders

**D. VAN DEN DOOL EN
G. VAN DEN DOOL-SLOB**

50 jaar getrouwd zijn.

Zij houden DV op 13 maart a.s. open huis van 10.00 tot 22.00 uur.
U bent dan hartelijk welkom in Toutenburg 115 te Dordrecht (3328 WN).

Dordrecht: Han en Leny Horsman-van
den Dool

Richmond: Jan, Elisabeth
Bob en Geertje Wielenga-van
den Dool
Geertjan, Barteld, Rutger,
Corianne

Leusden: Anne en Willie van den
Dool-Broer
Dirk en Anneke Vonkeman,
Pim, Joost

Maastricht: Adri van den Dool
Utrecht: Bert Maes en Emma van den
Dool

Huissen: Bert en Willie van Es-van den
Dool

Dordrecht: Mieke, Lisette, Anne
Dick en Marjan van den
Dool-Post
Annemarie

Te huur:

Onze volledig ingerichte woning aan de
rand van Assen voor de periode 20 juli-10
augustus. De woning heeft 2/3 slaapkamers,
een grote zolder en tuin.
Prijs per week 500 gulden.
Voor inlichtingen: 05920-45710.

Opbouwend?

U weet vast wel iemand die
een abonnement zou
'moeten' hebben op
OPBOUW.

Als u hier een naam en
adres invult sturen wij een
proefnummer.
(U mag ook bellen:
tel. 02154-23546)

NAAM:
ADRES:
PC/Wpl.:

Sturen naar: Adm. Opbouw
Postbus 258
3740 AG Baarn

*Uw stem
telt mee!*

In een democratie worden besluiten genomen met
een meerderheid van stemmen. Maar de verschillen
kunnen soms erg klein zijn.

Uw stem kan de doorslag geven.

Kies daarom op 21 maart **RPF** voor een principieel
christelijke politiek, ook op plaatselijk niveau.

Vraag informatie bij uw plaatselijke kiesvereniging of bij
Partijbureau RPF
Postbus 302
8070 AH NUNSPEET
tel. 03412 - 56744

(gemeente)

Een goede raad: stem RPF

